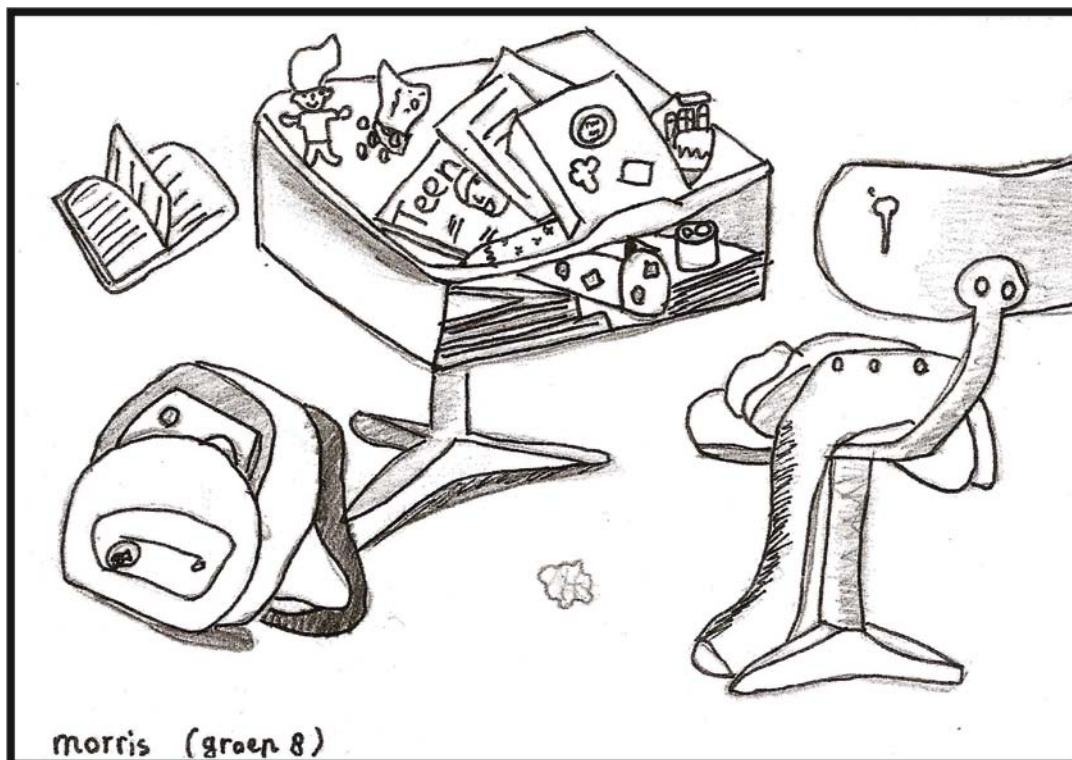

Huiswerk: voor iedereen gelijk?

Ria van der Scheer

Mei 2010

Master SEN-leerroute POD

Begeleider: Jos Bergkamp

Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg

Studentnummer 2158188

Synopsis.

In dit onderzoeksverslag wil ik in vijf hoofdstukken de vraag beantwoorden

‘Is een gedifferentieerd huiswerkbeleid op mijn school wenselijk en mogelijk?’

In het eerste hoofdstuk stel ik mij zelf voor, vertel wat mijn ervaringen zijn met huiswerk op de basisschool en wat mijn beweegredenen zijn voor dit onderzoek.

In hoofdstuk 2 geef ik aan hoe er in de literatuur gedacht wordt over het nut van huiswerk, de hulp daarbij van ouders of anderen, welke eisen er aan een huiswerkbeleid moeten worden gesteld en hoe er over differentiatie wordt gedacht.

In hoofdstuk 3 vermeld ik dat zowel kwantitatief- als kwalitatief onderzoek doe. Ik maak gebruik van meerdere informatiebronnen: namelijk de vragenlijst, het semi-gestructureerd interview en het quasi-experiment. De informanten die ik benader zijn basisschoolleerkrachten, ouders van leerlingen en de leerlingen van groep 8. Middels een vragenlijst vraag ik naar hun mening over het nut van huiswerk, de frequentie, de hoeveelheid en de hulp van de ouders daarbij. De docenten van verschillende typen vervolgonderwijs interview ik en vraag hoe zij denken over huiswerk op de basisschool. Zelf participeer ik in het onderzoek en experimenteer in mijn groep met vijf verschillende vormen van huiswerkdifferentiatie.

In hoofdstuk 4 presenteer ik in tabellen de uitkomsten van de vragenlijsten voor leerkrachten, ouders en leerlingen. Ook geef ik in tabelvorm weer hoe de leerlingen de diverse vormen van huiswerkdifferentiatie hebben ervaren. Ik doe verslag van het interview met docenten en beschrijf mijn ervaringen met de diverse vormen van differentiatie in mijn groep.

Tot slot trek in hoofdstuk 5 mijn conclusies en stel daarin dat er allereerst een huiswerkbeleid op mijn school moet komen waarin het nut van huiswerk, de hoeveelheid, frequentie, de verwachtingen naar ouders toe en de hulp aan een leerling met huiswerkproblemen moeten worden beschreven. Mij is gebleken dat differentiatie op meerdere manieren mogelijk en wenselijk is en dat het er zeker toe leidt dat huiswerk meer doordacht wordt gegeven. Differentiatie in de mate van begeleiding van een leerling is in het kader van ‘Passend Onderwijs’ voor iedereen, absoluut noodzakelijk.

Synopsis	2
Inhoudsopgave	3
Voorwoord	8
Hoofdstuk 1	10
1.1 Wie ben ik?	10
1.2. Het huiswerkbeleid	10
1.3. Wat beweegt mij?	11
1.4. Onderzoeksvraag	11
1.5. Voor wie is dit onderzoek van belang?	12
1.6. Wat wil ik bereiken?	12
Hoofdstuk 2 – De theorie	14
2.1. Passend Onderwijs	14
2.2. Huiswerk	14
2.3. Op mijn school	15
2.4. Het nut van huiswerk	16
2.5. Huiswerk, thuiswerk?	20
2.6. Huiswerkbeleid	21
2.7. Differentiatie	22
2.8. Mijn conclusies	24
2.8.1. Over huiswerk	24
2.8.2. Over huiswerkbeleid	24

2.8.3. Over huiswerk, thuiswerk?	25
2.8.4. Over differentiatie	25
2.9. Hoe verder?	25
Hoofdstuk 3 – Het onderzoek	27
3.1. Paradigma	27
3.2. Methoden	27
3.3. Middelen	28
3.3.1. Vragenlijst voor leerkrachten	28
3.3.2. Vragenlijst voor ouders	28
3.3.3. Semi-gestructureerd interview	29
3.3.4. Quasi-experiment	30
4. Ethiek	31
5. Triangulatie	32
6. Ordenen van gegevens	32
6.1. Informatie van leerkrachten en ouders	32
6.2. Frequentieverdeling	32
6.3. De geordende schoenendoos	33
6.4. Informatie van leerlingen	33
6.5. Informatie docenten vervolgonderwijs	33
6.6. Informatie van mij als leerkracht	33
7. Interpretatie	34

Hoofdstuk 4 – Datapresentatie	36
1.1. Enquête voor leerkrachten werkzaam op mijn school	36
1.2. Enquête voor leerkrachten op andere basisscholen	36
1.3. Enquête voor ouders van groep 8 leerlingen	37
1.4. Vraaggesprek met docenten	37
1.5. Huiswerkexperiment in mijn klas	37
2. Onderzoeksvraag	38
2.1. Waarom huiswerk?	38
2.2. Wat vinden de leerkrachten?	38
2.3. Wat vinden de ouders?	38
2.4. Wat vinden de docenten?	39
2.5. Wat vinden de leerlingen van groep 8?	39
3. De frequentie en hoeveelheid van het huiswerk	40
4. Hoe wordt er gehandeld bij huiswerkproblemen?	41
5. Wat is de rol van de ouders?	42
6. Differentiatie	44
6.1. Vragenlijst voor leerkrachten	44
6.2. Vragenlijst voor ouders	45
6.3. Mening docenten	46
7. Experiment met gedifferentieerd huiswerk	46
8. Mijn ervaringen	47

Hoofdstuk 5 – Conclusies	48
1.1. Het huiswerkbeleid	48
1.2. Waarom huiswerk?	48
1.3. Frequentie en hoeveelheid huiswerk	50
1.4. Hoe wordt er gehandeld bij huiswerkproblemen?	51
1.5. Rol van de ouders	52
1.6. Differentiatie	52
1.6.1. Huiswerk als onderdeel van de weektaak	53
1.6.2. Huiswerk op grond van het BHV-model	53
1.6.3. Huiswerk met ‘ open’ opdrachten	54
1.6.4. Huiswerk met een tijdslimiet	54
1.6.5. Differentiatie in de mate van begeleiding	54
2. Mijn onderzoeksvraag	55
3. Terugblik op het onderzoek	56
4. Aanbevelingen	56
Literatuurlijst	58
Bijlagen	
Bijlage 1 – Huiswerkexperiment	61
Bijlage 2 – Enquête ingevuld door ouders van groep 8	63
Bijlage 3 – Enquête ingevuld door leerkrachten op mijn school	67
Bijlage 4 – Enquête ingevuld door leerkrachten van andere basisscholen	71

Bijlage 5 – Semi-gestructureerd interview met docenten voortgezet onderwijs	83
Bijlage 6 – Vragen aan de leerlingen	86
Bijlage 7 - Reflectieverslag n.a.v. het huiswerkexperiment	87
Bijlage 8 – Brief aan de leerlingen en ouders van groep 8	92
Bijlage 9 – Brief aan de ouders	93
Bijlage 10- Brief aan de leerkrachten van groep 6, 7, 8	94
Bijlage 11- Enquête over huiswerk voor leerkrachten	95
Bijlage 12- Enquête over huiswerk voor ouders	98
Bijlage 13- Vragen voor docenten	101

Voorwoord.

Enkel basisschoolleerkracht zijn biedt mij onvoldoende uitdaging. Daarom was ik blij dat ik negen maanden geleden de juiste persoon, Monique, tegenkwam die mij inspireerde tot het volgen van de Masteropleiding SEN–leerroute POD.

Aanvankelijk had ik geen idee welk onderwerp voor onderzoek ik zou kiezen maar toen ik weinig doordacht `huiswerk op de basisschool` opperde, werd daar door mijn medestudenten enthousiast op gereageerd. Dat was voor mij het startsein om mij op dit onderwerp te storten. Er bleek meer over geschreven te zijn dan ik dacht en iedereen in mijn omgeving had er wel een mening over. Nu maanden later en veel wijzer, heeft dit onderzoek er absoluut toe geleid dat ik doordacht huiswerk geef en zorg voor meer begeleiding. Ook is mij gebleken dat er nog wat te verbeteren valt in mijn directe werkomgeving. Daarom draag ik dit onderzoek op aan mijn directeur en collega's.

Zonder hulp van anderen was dit onderzoek niet gelukt. Ik wil allereerst mijn begeleider Jos Bergkamp en mijn `critical friends` Margreet, Monique en Joan bedanken voor hun steun en positief kritische houding. Ik heb veel van jullie geleerd en vond de bijeenkomsten heel inspirerend!

Ook de collega-leerkrachten, ouders en docenten die meewerkten aan dit onderzoek ben ik heel dankbaar. Fijn dat jullie mijn verzoek niet terzijde hebben gelegd maar even de tijd namen om vragen te beantwoorden!

Mijn groep 8 zal ik, zoals beloofd, op taart trakteren. Dat stellen zij meer op prijs dan een woord van dank. Maar zij hebben allemaal op hun eigen manier serieus mee gewerkt aan dit huiswerkonderzoek. Alleen al om die reden zijn zij voor mij een speciale, onvergetelijke groep!

Tot slot ben ik dankbaar voor de steun thuis: mijn man Ton die mijn bevindingen regelmatig van kritisch commentaar voorziet en mij alle ruimte geeft om te studeren (door zelf veel eigen bezigheden te hebben!). En natuurlijk mijn dochter Nicole die vanuit Maastricht zich bezig heeft gehouden met de lay out en mij herhaaldelijk bijstaat wanneer ik weer eens ruzie met de computer heb.

De hulp en het enthousiasme van velen hebben er zeker toe geleid dat ik met plezier terug kijk op dit onderzoek en op deze studie.

Ria van der Scheer

Hoofdstuk 1.

Introductie.

1.1. Wie ben ik?

Zo'n tien jaar ben ik groepsleerkracht op een basisschool in een prachtige omgeving. De leerlingen van die school zijn vooral afkomstig uit de omliggende gemeenten. De meeste kinderen hebben hoogopgeleide, hardwerkende en betrokken ouders. Toen ik er kwam werken was het een kleine school (140 leerlingen) met gecombineerde groepen. Nu telt de school zo'n 225 leerlingen, zijn de combinatiegroepen verdwenen, is de directeur volledig ambulant en hebben we een R.T.-er / I.B.-er voor drie dagen per week. Dat was in het verleden anders. Zeven jaar ben ik intern begeleider geweest naast de zorg voor een (combinatie) groep. De afgelopen jaren heb ik afwisselend de groepen 3 t/m 8 onder mijn hoede gehad. In deze jaren heb ik de school zien veranderen. Zo stond er aanvankelijk geen enkele afspraak op papier. Maar binnen korte tijd zijn er protocollen en regels opgesteld. Enerzijds een goede zaak maar anderzijds vraag ik me af of er voldoende over nagedacht is. En, of juist die regels niet dat nadenken beletten: Het lijkt allemaal zo vanzelfsprekend als het op papier staat. En vaak wordt het beleid als `af` beschouwd en nooit meer bijgesteld.

1.2. Het huiswerkbeleid.

Als leerkracht van de bovenbouw heb ik de laatste jaren met het huiswerkbeleid te maken. In de Schoolgids staat vermeld dat regelmatig huiswerk een goede voorbereiding op het voortgezet onderwijs zou zijn en dat oud-leerlingen dit beamen. Vanaf groep 6 wordt er twee keer per week huiswerk gegeven, driemaal in groep 7 en groep 8 krijgt vier keer per week een taak mee. Dit geldt voor alle kinderen m.u.v. een kleine groep begaafde leerlingen die Spaans volgen. Zij hebben ook voor dit vak huiswerk.

Naar dat huiswerkbeleid wil ik onderzoek doen.

1.3. Wat beweegt mij?

- Dagelijks zie ik grote verschillen binnen mijn groep: leerlingen die hun huiswerk vergeten te maken of het thuis of op school laten liggen. Het omgaan met deze groep leerlingen vraagt van mij als leerkracht veel energie
- Veel moeite heb ik met dezelfde hoeveelheid huiswerk voor goede- en zwakke leerlingen. Voor de laatste groep is dit een veel zwaardere belasting. En het is de vraag of het type voortgezet onderwijs waar deze kinderen uiteindelijk naar toe gaan zo'n inspanning van ze vraagt. Waarom bijvoorbeeld zoveel tijd besteden aan zaakvakken als er sprake is van een taalachterstand? En daartegenover staat de groep goede leerlingen die nauwelijks hoeft te leren maar toch hoog scoort.
- Niet iedere leerling groeit op in een kansrijke of stabiele omgeving waar hulp van een volwassene beschikbaar is bij het maken of leren van huiswerk. In dat geval zou huiswerk juist de verschillen tussen leerlingen kunnen vergroten.
- Als ouder heb ik ervaren dat een leerling zonder huiswerk op de basisschool zich zonder slag of stoot aanpast aan de eisen van de middelbare school. Zou dat komen omdat er op zo'n school binnen de lestijd wellicht gewerkt is aan bepaalde noodzakelijke vaardigheden?
- En omdat er ook scholen (voor voortgezet onderwijs) bestaan waar geen huiswerk wordt gegeven en alleen op school wordt geleerd (het Luzac-college bijvoorbeeld en de Loot-scholen voor sporttalenten).

Huiswerk op maat lijkt wellicht een oplossing. Maar wie kiest wat voor welke leerling goed is? Bepaalt de leerkracht de inhoud en de hoeveelheid of heeft de leerling ook een stem? En telt de mening van de ouders ook nog? Is men niet stigmatiserend bezig als men als leerkracht het huiswerk aanpast? En als men besluit te differentiëren: gebeurt dat dan naar niveau en inhoud, hoeveelheid werk of wordt aan een bepaald tijdslimiet gedacht?

1.4. Onderzoeksvraag.

Uit dit bovenstaande komt mijn onderzoeksvraag voort:

‘Is een gedifferentieerd huiswerkbeleid op mijn school wenselijk en mogelijk?’

- Om te beginnen zou ik graag de mening van leerlingen en ouders willen weten. Hoeveel tijd besteden zij wekelijks aan het huiswerk en hoe wordt dat ervaren? Enige informatie is al voor handen: De uitslag van de Schoolvragenlijst. Daarin staat de houding van de leerling t.o.v. het huiswerk vermeld.
- Ook wil ik weten hoeveel huiswerk er op andere basisscholen wordt gegeven. Daarvoor kies ik voor de scholen binnen ons bestuur omdat zij in andere gemeenten liggen en een diverse populatie leerlingen hebben.
- Dan de verschillende schooltypen van voortgezet onderwijs: Havo/Vwo, Vmbo-t en Vmbo-p. Wat verlangen zij van de leerlingen?
- Tot slot zou ik gedurende vier weken huiswerk op maat willen geven aan mijn leerlingen waarbij gekeken kan worden naar de individuele leerling. Of dat het werk afgestemd wordt op de verschillende typen vervolgonderwijs waarvoor deze leerlingen kiezen. Hoe wordt dat door leerlingen en ouders ervaren?

1.5. Voor wie is dit onderzoek van belang?

Dit onderzoek lijkt mij van belang:

- Voor de leerlingen en vooral voor degenen voor wie het huiswerk een belasting is.
- Voor de leerlingen met ambitie voor wie het huiswerk nu geen uitdaging biedt.
- Voor de ouders en vooral voor degenen die veel aandacht en tijd aan huiswerkbegeleiding moeten besteden.
- Voor de leerkrachten: dat er kritischer gekeken wordt naar het geven van huiswerk en dat het wellicht beter kan.

1.6. Wat wil ik bereiken?

Ik hoop dat het resultaat van mijn onderzoek het volgende zal zijn:

- Dat het geven van huiswerk minder vanzelfsprekend en meer doordacht zal gebeuren.
- Dat er meer rekening gehouden wordt met de verschillen die er tussen de leerlingen bestaan.

In het volgende hoofdstuk geef ik aan hoe er in de literatuur over huiswerk wordt gedacht en hoe ik dat herken in mijn eigen werksituatie.

Hoofdstuk 2.

Theorie.

In relatie tot mijn onderzoeksvraag:

`Is een gedifferentieerd huiswerkbeleid op mijn school wenselijk en mogelijk?`

plaats ik mijn school in het kader van `Passend Onderwijs` en geef mijn onderwijskundige visie. Daarna richt ik mij in dit hoofdstuk op de definities van huiswerk, huiswerkbeleid en differentiatie. Ook geef ik aan hoe er in de literatuur gedacht wordt over het nut van huiswerk, wat de eisen zijn waaraan een goed huiswerkbeleid moet voldoen en op welke verschillende manieren gedifferentieerd kan worden.

Tot slot geef ik mijn mening over wat ik gelezen heb en vertel hoe ik mijn onderzoek verder ga aan pakken.

2.1. Passend Onderwijs.

In 2011 krijgen alle basisscholen zorgplicht (Dijksma, 2007). Dat betekent dat zij ieder kind dat aangemeld wordt passend onderwijs zullen moeten bieden. Veel kinderen die nu speciaal onderwijs volgen zullen dan naar reguliere basisscholen gaan. Dat vraagt een grote aanpassing van de leerkrachten. Zij zullen expertise moeten ontwikkelen om onderwijs op maat te kunnen geven. Belangrijk wordt dan de vraag `welke onderwijsbehoefte heeft deze leerling?` Zover is het nog niet. Maar ook nu is er op mijn school geen sprake van een homogene groep leerlingen. Zo wordt onze school bezocht door leerlingen met een (licht) verstandelijke- of lichamelijke beperking en leerlingen afkomstig uit minder kansrijke gezinnen. Zij krijgen in de groep instructie, leerstof en begeleiding op maat. Maar het huiswerk is veelal voor alle leerlingen gelijk. Naar mijn mening moet dat veranderen en zeker wanneer onze schoolbevolking in 2011 nog meer heterogeen zal worden.

2.2. Huiswerk.

Volgens Wikipedia (2010) wordt onder huiswerk het volgende verstaan:

Huiswerk is het gedeelte van de studie dat scholieren en studenten thuis moeten uitvoeren of op school, buiten de contacturen met de docent. Het kan hierbij gaan om leerwerk of maakwerk.

2.3. Op mijn school.

In de Schoolgids van de school waarop ik werk staat het volgende over huiswerk vermeld:

“Wij vinden het zelfstandig maken of leren van huiswerk een nuttige voorbereiding op het middelbaar onderwijs. De leerlingen die inmiddels op het voortgezet onderwijs zitten beamen dat. Daarom wordt er vanaf groep 6 regelmatig huiswerk gegeven. Het huiswerk bestaat uit wat rekenwerk, taalwerk of proefwerken van aardrijkskunde, biologie, geschiedenis of Engels. Er wordt geen huiswerk gegeven voor de maandag en niet meer dan één proefwerk per week. In groep 6 krijgen de kinderen twee maal per week huiswerk; in groep 7 driemaal en in groep 8 viermaal per week. Vanaf groep 6 is een schoolagenda nodig. Wij stellen het op prijs dat de kinderen hun huiswerk en schoolboeken in een stevige tas vervoeren gescheiden van de drinkbeker.”

Uit dit geciteerde stukje blijkt:

- dat de leerkrachten ervan uitgaan dat het schoolwerk thuis gemaakt wordt. Er wordt geen ruimte geboden het werk op school te doen.

En tevens lijkt het alsof :

- alle leerkrachten overtuigd zijn van het nut van huiswerk en
- dat er een onderzoek onder oud-leerlingen heeft plaatsgevonden waaruit een positieve houding t.o.v. huiswerk bleek.

Dit bovenstaande is niet het geval. Zelf ben ik een leerkracht die vraagtekens zet en een gedegen onderzoek naar de mening van oud-leerlingen heeft nooit plaatsgevonden.

2.4. Het nut van huiswerk.

In de literatuur wordt er over het belang van huiswerk heel verschillend gedacht wordt. En niet alleen in Nederland. Zo beweren de Belgische schrijvers Ameye en Vanspauwen (2000, p.18) in 'Huiswerk in de basisschool': "Nogal wat leerkrachten van de basisschool willen huiswerk het liefst afschaffen: 24% volgens een recent onderzoek in <<Klasse voor Ouders>> (nov. 1998); 22% van hun collega's staat er gematigd tegenover en 54% geloven, al dan niet rotsvast, in het nut van huiswerk."

Wat zij tegen huiswerk aanvoeren is dat

- het vaak weinig doordacht aan het eind van de les wordt opgegeven en ook niet wordt toegelicht,
- het enkel gaat om herhaling of verdieping van de leerstof,
- er geen rekening wordt gehouden met verschillen tussen de leerlingen,
- er nauwelijks feedback gegeven wordt op het gemaakte werk,
- de huiswerktaken weinig creativiteit of nadenken van de leerling vragen maar dat het vooral om mechanische toepassingen gaat.

Dat herken ik ook in mijn eigen praktijk. Per week moet ik vier huiswerktaken opgeven. Daardoor ben ik vaker bezig met het aantal en niet met de inhoud van die huiswerktaken. Liever zou ik gaan voor kwantitatief- minder, maar kwalitatief meer overwogen huiswerkopdrachten.

Ook vermeldt het boek van Ameye en Vanspauwen (2000) dat door de manier waarop met huiswerk om wordt gegaan de kansenongelijkheid wordt vergroot. Wanneer het huiswerk onvoldoende gemaakt of geleerd wordt wijt men dat aan de thuissituatie van de leerling. Niet de huiswerkaanpak van de school staat ter discussie. En dat is juist wat de schrijvers van dit boek willen: i.p.v. dat kinderen en gezinnen zich moeten aanpassen aan het huiswerk, leggen deze schrijvers de verantwoordelijkheid bij de school. Zij moeten toe naar een andere aanpak.

Ondanks die kritische noot kiest men in dit boek dus toch voor het geven van huiswerk en wel omdat het een uitbreiding van de leertijd betekent. Want door middel van huiswerk

- kan bepaalde leerstof extra ingeoefend worden,
- kan gecontroleerd worden of het onderdeel beheerst wordt,
- ontwikkelen leerlingen een bepaalde werkhouding en werkdiscipline die noodzakelijk is in het voortgezet onderwijs (o.a. het zelfstandig werken),
- blijven ouders op de hoogte van wat er op school aan bod komt en hoe de leerling daarmee om gaat.

In deze argumenten kan ik me goed vinden. Voor wat betreft het laatste argument geloof ik dat het voor een kind stimulerend kan werken wanneer de ouders betrokken worden bij het schoolwerk. Huiswerk kan een manier zijn om te laten zien waar het kind op school mee bezig is.

In het artikel in het dagblad Trouw `Nut van huiswerk omstreden` laat Obbink (2007) zowel voor- als tegenstanders aan het woord: Goorhuis-Brouwer beweert dat een beetje huiswerk in groep 8 wel moet kunnen maar: `Als een jongen van 12 zegt, ik kan niet voetballen want ik moet huiswerk maken, gaat dat te ver.` Zij vindt dat er te veel nadruk op kennisgebieden ligt en de andere aspecten van de ontwikkeling te weinig aan bod komen. Kinderen moeten na school fysiek bezig kunnen zijn want anders gaat dit ten koste van hun fantasie. Twee schooldirecteuren denken er anders over. Zij hebben oog voor de eisen van het voortgezet onderwijs.

De meeste ouders op mijn school willen, net als Goorhuis-Brouwer, hun kinderen een brede ontwikkeling bieden: de kinderen moeten sporten, een muziekinstrument bespelen en, net als die twee schooldirecteuren, ook nog huiswerk maken. Zij leggen de lat voor hun kinderen en voor zichzelf als opvoeder heel hoog. Zelf denk ik dat het voor de fantasie van kinderen heel belangrijk is dat ze af en toe helemaal niets moeten en zelf hun tijd mogen invullen.

In de V.S. zijn de meningen verdeeld: Kohn (2006, *The Homework Myth*) moet er niets van hebben en vindt dat er nooit een overtuigend bewijs is geleverd over de positieve effecten van huiswerk. Integendeel: Het leidt tot stress en conflicten in het gezin en de interesse in leren neemt af. Wanneer het huiswerk toeneemt, verbeteren de prestaties niet en is er juist sprake van een afnemende meeropbrengst. Ook wijst hij er op dat leerlingen in Japan, Tsjechië en Denemarken beter presteren terwijl er in die landen juist minder huiswerk wordt gegeven.

Huiswerk kan een grote belasting zijn voor ouders en leerlingen. Dat zie ik in mijn eigen onderwijspraktijk. Ook ben ik ervan overtuigd dat niet iedere leerling dezelfde hoeveelheid oefenstof nodig heeft. Meer dezelfde leerstof voor een snelle leerling zal geen positief leereffect opleveren. Om die reden kan ik me wel vinden in de theorie van de afnemende meeropbrengst. En de vraag of huiswerk minder zou kunnen zijn als er op school efficiënter les gegeven wordt, is er één voor een volgend onderzoek!

Een voorstander van huiswerk in de V.S. is Cooper (2001). In zijn boek *'The Battle over Homework: Common Ground for Administrators, Teachers and Parents'* schrijft hij dat juist huiswerk een positief effect heeft op de studieresultaten. Wel zegt hij dat oudere kinderen daar meer van profiteren. Jongere leerlingen hebben minder effectieve studiegewoonten. Huiswerk aan deze groep moet daarom meer gericht zijn op het ontwikkelen van studievaardigheden en timemanagement. Het opgegeven werk dient afgestemd te worden op het ontwikkelingsniveau en de omstandigheden van de leerling. Soms moeten ook de ouders bij het huiswerk betrokken worden. Maar tijd voor sport en recreatie hoort te blijven, zo vindt Cooper.

Cooper pleit ervoor niet te vroeg met huiswerk te beginnen en in ieder geval te zorgen voor een goede begeleiding aan jonge kinderen. Daar ben ik het mee eens. Wel vind ik dat die begeleiding op de eerste plaats door de leerkracht gegeven moet worden. Het mag niet enkel aan de ouders worden overgelaten.

Diverse publicaties in Nederland van Simons en Zuylen (1989, 1990, 1992) in o.a. *'Handboek Huiswerkdidactiek en Geïntegreerd Studievaardigheidsonderwijs'*, *'Ruimte om actief iets anders te leren en een verlengde schooldag met 'huiswerkvrij onderwijs'* leveren een genuanceerd beeld op.

Ook zij noemen het feit dat huiswerk vaak ondoordacht wordt opgegeven zonder goede aanwijzingen over de aanpak ervan. Hetzelfde geldt voor de nabespreking. Daar wordt over het algemeen weinig tijd aan besteed. En juist dat is van groot belang voor een positief leereffect. Over de inhoud van het huiswerk zijn zij niet tevreden: vaak is het werk eentonig, mechanisch en leerboekgebonden. Meestal bestaat het uit het afmaken of verder oefenen van een taak waarmee men in de klas al is begonnen. Leerlingen hoeven bij dit werk niet erg actief te zijn en van echt leren is geen sprake. Bovendien is het werk vaak voor alle leerlingen hetzelfde en niet afgestemd op de mogelijkheden en wensen van de individuele leerling. Daarbij komt dat het starten en het uiteindelijk op gang komen meestal meer tijd kost dan het eigenlijke werk. Zeer inefficiënt, volgens de auteurs. De thuissituatie nemen zij ook onder de loep. Het gebrek aan ondersteuning daar leidt tot nog meer ongelijkheid in het onderwijs en heeft uiteindelijk invloed op de motivatie van de leerling. Het omgekeerde komt ook voor: Ouders die te betrokken zijn en het werk in belangrijke mate voor hun kinderen doen. Van zelfstandig werken is lang niet altijd sprake.

Toch zijn de auteurs niet enkel negatief over huiswerk. Huiswerk leidt voor een deel van de leerlingen beslist tot betere resultaten. En de manier waarop met huiswerk wordt omgegaan is een goede voorspeller van het schoolsucces. Zij staan dus niet afwijzend tegenover huiswerk maar verlangen van de leerkracht wel een instructie voor-, en een evaluatie achteraf. Zij wijzen daarbij op de 'Huiswerkaanpakplanner' van Lodder (1992) waarbij de leerkracht bij de opgave van huiswerk bespreekt wat en hoe het werk gemaakt moet worden en hoe de toetsing gaat gebeuren. Ook geeft de leerkracht vooraf aan hoeveel tijd hij of zij denkt dat er nodig is voor die bepaalde opdracht. Van de leerlingen wordt verwacht dat zij thuis noteren hoeveel tijd zij aan dit werk besteden en dat zij de vragen noteren die er tijdens het maken bij hen opkomen.

Deze Huiswerkaanpakplanner vertoont veel overeenkomsten met de 'Vier Berenstappen' van Meichenbaum: kort samengevat 'wat moet ik doen, hoe ga ik het doen, hoeveel tijd denk ik nodig te hebben en hoe heb ik het gedaan?' (Timmerman & Van der Schoot 1998). Ook in het boek 'Huiswerk in de Basisschool' van Ameye en Verspauwen (2000) wordt daar melding van gemaakt.

Tot slot de mening over huiswerk van Geerlings en Veen (2009). Zij menen dat huiswerk een vorm van zelfstandig leren is en daarom een goede voorbereiding op 'levenslang leren'. En dat belang neemt volgens de schrijvers toe omdat veel kennis immers slechts is.

Symons en Zuylen (1989, 1990, 1992) vinden een evaluatie van het huiswerk absoluut noodzakelijk: dat leidt tot een hoger leerrendement. Ook ik ben zo'n leerkracht die de nabespreking nog weleens vergeet. Zij zijn daar duidelijk in: geef je huiswerk, doe het dan volgens de regels en een instructie vooraf en evaluatie na afloop horen daarbij. Voor wat betreft de ouderhulp bij het huiswerk, heb ik vaak te maken met zeer betrokken ouders. Zij komen in de klas om te zien wat het huiswerk is, geven begeleiding bij het maak- en leerwerk, overhoren en kijken het zelfs na. Er is dan inderdaad geen sprake van zelfstandig leren en de verschillen in prestaties tussen kinderen met- en zonder begeleiding van ouders zijn voor mij als leerkracht vaak heel duidelijk te zien.

2.5. Huiswerk, thuiswerk?

Zoals beschreven in de Schoolgids gaan de leerkrachten van mijn school er van uit dat huiswerk thuis gemaakt wordt. Op school wordt geen gelegenheid geboden huiswerk te maken. Anders dan als straf wanneer een leerling in gebreke is gebleven: dan zet de leerkracht vaak het kind na schooltijd of in de pauze aan het werk.

Toch blijkt o.a. uit de literatuur dat `huiswerk is thuiswerk` ter discussie staat. In het artikel `Huiswerk Steeds Minder Thuiswerk` in het MR-magazine schat Smit (2009) dat er inmiddels tussen de 60.000 en 110.000 leerlingen gebruik maken van extra huiswerk- of studiebegeleiding. Ouders hebben volgens de schrijver niet altijd de wil, de tijd en de vaardigheid om hun kinderen te begeleiden. De geen tijd- of geen zin-ouders kunnen kiezen voor een huiswerkinstituut. Of bijvoorbeeld voor het Luzac-college, een particuliere school voor voortgezet onderwijs, die zegt volgens de principes van Marzano (2007) te werken. Daar is sprake van een verlengde schooldag en wordt het huiswerk onder begeleiding van een docent gemaakt en gaat men uit van een haalbaar programma en uitdagende doelen voor de leerling. De Onderwijsraad vindt in `Stand van Educatief Nederland` (2009) dat de minister van Onderwijs maar eens na moet gaan denken over het bekostigen van de huiswerkbegeleiding.

Haaks hierop staat het feit dat voor laagopgeleide ouders er in de grote steden Masterclasses Huiswerkbegeleiding zijn gestart. En ook de Landelijke Oudervereniging Bijzonder Onderwijs (LOBO) organiseert workshops

huiswerkbegeleiding voor ouders. Blok (2002) zal zich in dit soort initiatieven wel kunnen vinden. Hij stelt namelijk dat de meeste ouders fantastische begeleiders van leerprocessen zijn en uitstekend kunnen helpen bij schoolwerk. Thuisonderwijs levert dan ook volgens hem verrassend goede resultaten op.

Simons (1992) meent dat een verlengde schooldag een oplossing kan zijn. Juist voor degenen die thuis niet goed begeleid worden of voor onderbouwleerlingen van de lagere typen voortgezet onderwijs. Huiswerkachtige taken worden dan verricht onder leiding en begeleiding van een vakdocent. Dit volgens het model **Kennis, Integratie en Toepassing (KIT-model)**: maximaal 20 minuten per les wordt er gedoceerd en minimaal 1/3 deel van de tijd zijn de kinderen zelf actief aan het leren of werken. Daardoor neemt de effectieve leertijd van de leerlingen toe en de docenten zijn meer betrokken bij het eigenlijke werken en leren. Zij zien veel beter of een leerling verkeerd en inefficiënt bezig is en kunnen eerder corrigerend optreden. Zo wordt er extra aandacht besteed aan het zelfstandig werken en het leren leren. Op school zouden de leerlingen daardoor meer gemotiveerd zijn.

2.6. Huiswerkbeleid

Een definitie van deze term is in het woordenboek niet te vinden maar Ameye en Vanspauwen (2000) verstaan daaronder het volgende:

‘De uitbouw van een gezamenlijke visie en aanpak van huiswerk met de bedoeling het huiswerk zinvol(ler) te maken en huiswerkproblemen te voorkomen of vroegtijdig aan te pakken’. [p.21].

Zij geven in hun boek vijf stappen aan om te komen tot zo’n beleid en gaan uit van de volgende principes:

- Huiswerkopdrachten moeten zinvol zijn.
- Huiswerk is een taak voor het kind en voor de leerkracht die het huiswerk opgeeft. Ouders moeten er ook bij betrokken worden.
- Bij huiswerkproblemen moet in eerste instantie de school naar een oplossing zoeken.
- Bij het opgeven van huiswerk moet de vraag worden gesteld ‘Wat is haalbaar voor elk kind en elk gezin?’

Gezien mijn onderzoeksvraag kan ik mij in de definitie en principes van Ameye en Vanspauwen (2000) goed vinden. Dat er op mijn school geen sprake is van een weloverwogen huiswerkbeleid moet ik na bestudering van hun werk onmiddellijk toegeven. Enkel over de frequentie, de vakgebieden en het feit dat een goede voorbereiding op de middelbare school zou zijn, spreken wij ons in de Schoolgids uit.

Als eerste stap om te komen tot een huiswerkbeleid geven zij als richtsnoer: `Maak het schoolteam bewust van de problematiek`. En daarna vinden zij een huiswerkenquête onder het personeel een goed middel om tot een analyse van de beginsituatie te komen. In zo'n enquête willen zij:

- De praktische aspecten aan bod laten komen als: Hoe vaak? Wanneer? Hoe lang werken?
- De doelstelling van het huiswerk helder krijgen: Waarom is het zinvol?
- De verwachtingen naar de rol van de ouders duidelijk krijgen.
- En ook willen zij weten hoe er over zelfstandig werken wordt gedacht.

Volgens deze aanpak zou ik te werk kunnen gaan. Echter: Ik ben degene die moeite heeft met ons `huiswerkbeleid`. Of dat voor mijn collega's ook, of in dezelfde mate geldt, is de vraag. Daarom wil ik voor een andere volgorde kiezen: eerst een enquête onder mijn collega's en die van andere scholen en het pas daarna bespreekbaar maken. Ik ben vooral nieuwsgierig naar hun mening over de zinvolheid van huiswerk. In de literatuur ben ik namelijk veel tegenstrijdige meningen en aannames tegengekomen die niet echt gebaseerd waren op onderzoek.

2.7. Differentiatie.

Volgens Wikipedia (2010) betekent differentiatie het volgende:

`De vorm van onderwijs waarbij leerlingen niet allemaal op hetzelfde ogenblik, in hetzelfde tempo, op dezelfde wijze hetzelfde werk doen. Er is differentiatie naar werktempo, leerstof, werkniveau en werkvorm.`

Reezigt (1993) stelt dat differentiatie alleen hoort plaats te vinden op grond van prestatieverschillen. Er mag volgens hem niet gekeken worden naar leeftijd, sekse, sociaal economisch milieu, etnische herkomst, intelligentie, leerstijl of motivatie.

Maar wanneer men de mening van Geerlings (2009) daarnaast legt, rijst de vraag of wel naar hele homogene groepen gestreefd moet worden. Hij stelt dat een homogene groep

- fixerend werkt: leerlingen passen zich aan het tempo en niveau van de groep aan om zo te voldoen aan de verwachtingen van de leraar. Er worden nogal eens plaatsingsfouten gemaakt en niveaucorrectie komt zelden voor,
- ervoor zorgt dat zwakkere leerlingen slechter gaan presteren dan in een heterogene klas: het zgn. moeraseseffect. De stimulerende rol van de goede leerlingen (trekpaarden) ontbreekt en ook de lagere verwachtingen van de leraar doen de zwakke leerling geen goed,
- het frontaal en docent gestuurd onderwijs bevordert.

Geerlings pleit er voor onderscheid te maken in **Basisstof**, **Herhalingsstof**, **Verrijkings-** en **keuzestof** (het zogenaamde **BHV**-model). Verder moet er gevarieerd worden in werkvormen, leermiddelen en evaluatietechnieken.

Over differentiatie toegespitst op het huiswerk vinden Ameye en Vanspauwen (2000) dat er bij gedifferentieerd huiswerk gestreefd moet worden naar een gelijkwaardige inspanning van elk kind. Zij stellen het volgende voor:

- Differentiatie naar aantal oefeningen, een ingekorte of een uitgebreide taak of het aangeven van een maximale tijdsinspanning. Dit om tegemoet te komen aan de tempoverschillen tussen de leerlingen.
- Differentiatie d.m.v. het opgeven van open taken of door het geven van extra informatie of ondersteunend materiaal aan bepaalde leerlingen. Zo houdt men rekening met niveauverschillen tussen de leerlingen.
- Differentiatie op grond van het BHV-model (zie hierboven) dus naar moeilijkheidsgraad.
- Differentiatie d.m.v. het integreren in contractwerk (bijv. een weektaak) waardoor de leerling zelf kan bepalen welk deel van de leerstof op school of thuis gemaakt wordt.
- Differentiatie bij het proces van zelfsturing en zelfstandig werken: Leerlingen die het nodig hebben worden extra ondersteund.

Met Ameye en Vanspauwen (2000) vind ik dat er gestreefd moet worden naar een gelijkwaardige inspanning voor elk kind. Maar anderzijds kan ik me ook voorstellen dat een leerling extra huiswerk krijgt voor een onderdeel van de leerstof die hij of zij onvoldoende beheerst.

2.8. Mijn conclusies:

2.8.1. Over huiswerk.

Na bestudering van de literatuur denk ik dat huiswerk beslist zinvol kan zijn:

- doordat het een uitbreiding van de leertijd betekent en daardoor de kennis vergroot wordt,
- omdat het een middel is om ouders op de hoogte te houden van wat er op school aan de orde is geweest,
- omdat het gebruikt kan worden om leerlingen te leren plannen en zelfstandig te laten werken (ofschoon leerlingen ook onder schooltijd zich deze vaardigheid eigen kunnen maken!).

Wel moeten er aan het geven van huiswerk eisen worden gesteld en mag het niet zomaar gebeuren. Dat is voor mij als leerkracht wel iets om over na te denken en daar moet ik bij het opgeven van werk alert op te zijn:

- Huiswerk mag namelijk niet zomaar uitgedeeld en opgehaald worden maar vraagt een instructie vooraf – en een evaluatie achteraf van de leerkracht. Zeker bij jonge leerlingen!
- Leerlingen met een huiswerkprobleem moeten extra ondersteuning krijgen van de leerkracht en de thuissituatie mag niet als boosdoener worden genoemd. Ook dat is een vorm van differentiatie!

2.8.2. Over huiswerkbeleid.

De eisen waaraan een huiswerkbeleid moet voldoen zijn voor mij nu duidelijk:

- Er moet meer in staan dan de frequentie en het aantal vakken.
- Vermeld moet worden hoeveel tijd per jaargroep ongeveer aan huiswerk moet worden besteed.

- Hoe er gehandeld en geholpen wordt door de leerkrachten bij huiswerkproblemen.
- En de rol van de ouders dient duidelijk omschreven te worden.

2.8.3. Over huiswerk, thuiswerk?

Ook daar ben ik genuanceerder over gaan denken. Voor sommige kinderen zou een verlengde schooldag een uitkomst zijn en vermoedelijk voor meer gelijke kansen kunnen zorgen. Zeker wanneer professionals zorg dragen voor de hulp bij het huiswerk. Niet iedere ouder is namelijk in staat zorg te dragen voor een goede begeleiding bij het huiswerk. En wanneer het huiswerk op school gemaakt zou worden is dat voor veel ouders vermoedelijk een verlichting. Het zou tot minder spanningen kunnen leiden tussen ouders en kind.

2.8.4. Over differentiatie.

Dat niet enkel gedifferentieerd kan worden naar moeilijkheidsgraad heb ik na bestudering van de literatuur geleerd. Het kan ook door:

- het geven van open opdrachten (bijv. een werkstuk of stelopdracht) die een leerling op zijn/haar eigen niveau kan uitwerken,
- het stellen van een bepaald tijdslimiet (hoewel je daarmee moet oppassen want startproblemen kunnen veel tijd vragen!),
- het laten afmaken van een weektaak thuis (maar dan wel opletten dat iemand met een werkhoudingprobleem niet een te zware belasting krijgt),
- de leerlingen op een verschillende manier te begeleiden bij het maken of leren van huiswerk.

2.9. Hoe nu verder?

Het lijkt mij nog steeds een goed idee om op meerdere scholen leerkrachten te vragen naar hun huiswerkaanpak. Welke afspraken hebben zij op schoolniveau gemaakt? En wat is de mening van de leerkrachten (ook op mijn school) over het geven van huiswerk?

Daarnaast ben ik zeer geïnteresseerd in de houding van ouders t.o.v. het huiswerk: hoeveel en welke begeleiding geven zij, hoe ervaren zij dat en vinden zij huiswerk zinvol?

Van docenten in verschillende typen vervolgonderwijs wil ik weten welke huiswerkinspanning zij van een brugklasleerling vragen en hoe zij denken over huiswerk op de basisschool. Is dat noodzakelijk voor een succesvol functioneren op hun school?

Voor wat betreft de leerlingen wil ik de Schoolvragenlijst analyseren (hoewel daarop door de leerlingen vaak sociaal wenselijke antwoorden worden gegeven).

En ten slotte wil ik graag experimenteren met differentiatie op de volgende wijzen: de open opdrachten (bijv. een werkstuk of opstel maken wat ieder op zijn eigen niveau kan doen), de tijdslimiet, het afmaken van een weektaak thuis, de mate en manier van begeleiding en ook nog naar moeilijkheidsgraad op basis van het BHV-model (**B**asis-, **H**erhalings- en **V**errijkingstof).

In het volgende hoofdstuk zal ik dit nader uitwerken en de achtergronden van mijn onderzoek belichten.

Hoofdstuk 3.

Het onderzoek.

In dit hoofdstuk geef ik aan hoe ik onderzoek ga doen en op welke doelgroepen ik mij ga richten. Ik vermeld ook welke methoden ik van plan ben te gebruiken en de ethiek achter het onderzoek. Tenslotte beschrijf ik hoe ik de uitkomsten wil vastleggen en wat ik met de resultaten wil gaan doen.

‘Is een gedifferentieerd huiswerkbeleid op mijn school wenselijk en mogelijk?’

Zo luidt mijn onderzoeksvraag.

3.1. Paradigma.

Om antwoord te krijgen op mijn onderzoeksvraag ga ik uit van een positivistisch en een interpretatief paradigma (Crom 2005). Positivistisch omdat ik mijn onderzoeksvraag via cijfermatig inzicht beantwoord: ik vraag naar hoe vaak - en hoeveel huiswerk. Interpretatief omdat ik ook vraag naar de achterliggende motieven en wensen (waarom huiswerk/differentiatie) en naar het waarom van het handelen van leerkrachten, docenten, leerlingen en ouders.

3.2. Methoden.

Ik maak zowel van de kwantitatieve- als kwalitatieve methode gebruik.

Kwantitatief onderzoek biedt cijfermatig inzicht en geeft veelal antwoord op vragen die in termen van hoeveelheden kunnen worden uitgedrukt (Crom 2005). Het voordeel van zo’n onderzoek is dat het mij in korte tijd veel informatie oplevert over bijvoorbeeld hoe vaak en hoeveel huiswerk er wordt gegeven. Een nadeel is dat het geen ruimte biedt voor spontane reacties.

Kwalitatief onderzoek is gericht op het verkrijgen van betrouwbare informatie van wat er leeft onder een bepaalde doelgroep en waarom (Crom 2005). Het voordeel van zo’n onderzoek is dat het de mogelijkheid biedt om door te vragen en dat het snel een beeld geeft van wat er leeft onder een onderzoeksgroep. Bijvoorbeeld hoe docenten in het voortgezet onderwijs denken over huiswerk op de basisschool en vooral ook waarom ze zo denken. Het nadeel van de kwalitatieve methode is dat het

een ongestructureerde vorm van onderzoek is die vooral ongestructureerde gegevens oplevert die moeilijker te verwerken zijn (Harinck 2009).

3.3. Middelen.

3.3.1. Vragenlijst voor leerkrachten.

Van leerkrachten wil ik het volgende weten:

- hoe zij denken over het nut van huiswerk,
- hoe vaak, hoeveel en wat voor huiswerk gegeven wordt,
- welke verwachtingen zij hebben naar de ouders toe,
- hoe zij denken over differentiatie bij het geven van huiswerk
- en of zij ervaring hebben met differentiatie.

De vragenlijst voor leraren (naar het voorbeeld van Ameye en Vanspauwen, 2000) is gemengd: het is een kwalitatief- en kwantitatief onderzoek. Er staan een aantal gesloten vragen in waarbij ik naar cijfers vraag bijvoorbeeld hoe lang een gemiddelde leerling wekelijks met huiswerk bezig is. Maar er staan ook open vragen in waarop de leerkrachten hun mening kunnen geven. Het is dus een survey-onderzoek (Harinck 2009) want ik wil weten waarom en hoe leerkrachten denken, waarom en hoe ze handelen en wanneer en wat ze doen.

Omdat mijn school slechts over drie bovenbouwgroepen beschikt die zich moeten conformeren aan de schoolplan afspraken, wil ik graag leerkrachten van andere scholen bij mijn onderzoek betrekken. Zij zullen wellicht op een andere manier met huiswerk omgaan dan op mijn school gebruikelijk is. Mijn bedoeling is nog vier scholen van onze stichting in andere plaatsen te benaderen en dan aan de leerkrachten van groep 6, 7 en 8 een vragenlijst te overhandigen.

3.3.2. Vragenlijst voor Ouders.

Van ouders wil ik weten

- hoe zij denken over het nut van huiswerk,
- wat zij denken dat hun rol is bij het maken en leren van huiswerk,
- hoe zij denken over differentiatie.

Om antwoord op deze vragen te krijgen bied ik de ouders van mijn 26 leerlingen eveneens een vragenlijst aan (een bewerking van Ameye en Vanspauwen, 2000). Net als bij de enquête aan leerkrachten krijgen zij zowel open- als gesloten vragen voorgelegd.

Ik kies zowel bij leerkrachten als ouders voor een vragenlijst omdat ik

- een grote groep mensen wil benaderen,
- weinig sociaal wenselijke antwoorden wil ontvangen,
- de personen de gelegenheid wil bieden de vragen in hun eigen tijd en tempo te beantwoorden,
- meerdere vragen kan stellen,
- deze methode gebruiksvriendelijk en goedkoop vind.

Maar er zitten ook nadelen aan. De vragen kunnen niet toegelicht worden waardoor ze misschien onbeantwoord blijven of in een andere volgorde dan bedoeld worden ingevuld. (Crom, 2005)

3.3.3. Semi-gestructureerd Interview.

Omdat ik voor de vier docenten van de verschillende typen voortgezet onderwijs slechts drie vragen heb, kies ik voor een semi-gestructureerd interview: Het onderwerp ligt vast en de drie hoofdvragen die aan de orde moeten komen ook. In beperkte mate kan ik de volgorde aanpassen als dat beter in de loop van het gesprek past. Maar het zijn open vragen: Ik maak geen gebruik van een aantal op het vragenformulier vermelde antwoord alternatieven. Het voordeel van zo'n interview is dat ik bij onbegrip de vraag onmiddellijk kan toelichten. Nadeel is dat het relatief veel tijd kost en dat de geïnterviewde zich door mij kan laten beïnvloeden en geen eerlijk antwoord durft te geven (Crom, 2005).

Van deze docenten wil ik weten

- hoeveel tijd een brugklasleerling op hun school wekelijks aan huiswerk moet besteden,
- of zij huiswerk op de basisschool nuttig vinden,

- of zij verschillen zien tussen leerlingen die wel of niet huiswerk hebben gehad op de basisschool.

De docenten die ik wil benaderen zijn werkzaam op een gymnasium (dus Vwo), een Havo, een Vmbo-t en een Vmbo-p school.

3.3.4. Quasi-experiment.

Huiswerk op maat wil ik uitproberen. Gedurende een periode van vijf weken wil ik in mijn groep 8 experimenteren met verschillende vormen van differentiatie.

Mijn leerlingen vormen in dit geval de experimentele groep. Maar omdat een controlegroep ontbreekt wordt dit een quasi-experiment (Harinck, 2009). De bewijsvoering is in dit geval onvolledig en de bevindingen hebben een voorlopig karakter. Vervolgonderzoek zou zekerheid moeten geven.

Zo ziet mijn plan eruit:

Week 1 - Het geven van drie open opdrachten die de leerlingen op hun eigen mogen verwerken.

Week 2 - Het geven van drie huiswerktaken waaraan een leerling niet meer dan een uur mag besteden (tijdslimiet).

Week 3 - Het geven van huiswerk op drie niveaus: basisstof, herhalingsstof of verrijkingsstof.

Week 4 - Het geven van huiswerk als onderdeel van de weektaak op school.

Week 5 - Het geven van begeleiding aan de leerlingen die de afgelopen vier weken in gebreke zijn gebleven.

De vragen, die ik na deze vijf weken beantwoord wil zien, luiden:

- Hoeveel tijd besteden zij wekelijks aan hun huiswerk en komt dat overeen met de eisen van het type vervolgonderwijs (volgens de docenten van dat schooltype) waarvoor zij kiezen?

- Hoe hebben de leerlingen dit quasi-experiment ervaren? Mijn vraag aan hen is of ze hun mening per vorm van huiswerk in een cijfer van 1 t/m 9 willen uitdrukken.

Waarom kies ik voor deze normering? Dat heeft te maken met de **School Vragenlijst** (Smits& Vorst 1990) die de leerlingen aan het begin van het schooljaar hebben ingevuld. De **SVL** is een van de meest gebruikte psychologische tests voor het sociaal-emotioneel functioneren van Nederlandse scholieren van 9 tot 16 jaar. Het meet o.a. de huiswerkhouding: de mate waarin de leerling het van belang vindt om regelmatig en goed te werken. Deze houding van de leerlingen t.o.v. het huiswerk wordt uitgedrukt in een cijfer (stanine) van 1 t/m 9. Deze schaal waarop stanines gescoord worden bestaat uit negen gelijke intervallen. De scores 1,2 en 3 staan voor laag, 4, 5 en 6 voor gemiddeld en 7, 8 en 9 betekenen hoog. Dat biedt enige mogelijkheid tot vergelijken. De waardering van alle 26 leerlingen wil ik in een schema weergeven.

- Hoe heb ik als leerkracht dit quasi-experiment ervaren voor wat betreft de voorbereiding, correctie en nabespreking?

Als leerkracht participeer ik dus in dit onderzoek. Ik wil in een logboek wekelijks mijn bevindingen vastleggen. De informatie uit dat logboek wil ik rubriceren volgens het model van de `geordende schoenendoos`.

4. Ethiek.

Mijn collega's vraag ik de enquête in te vullen. Ik laat ze weten dat ik op eigen initiatief dit onderzoek doe. De directeuren van vier andere scholen zal ik om toestemming vragen middels een brief.

Voor wat betreft de vragenlijst naar ouders heb ik de toestemming van mijn directeur nodig. Ik zal haar de enquête voorleggen en de begeleidende brief. Daarin staat nadrukkelijk dat dit onderzoek door mij als student wordt uitgevoerd en dat de uitkomst van het onderzoek geen gevolgen voor de huiswerkaanpak op school hoeft te hebben.

Middels een brief deel ik de kinderen (en ouders) mee dat ik gedurende vijf weken verschillende huiswerktaken ga aanbieden en dat ik van de kinderen wekelijks een

waardering voor dit huiswerk vraag en de tijdsinspanning vermeld wil zien. Ook stel ik ze twee vragen die ik ook aan leerkrachten en ouders voorleg:

Het interview ga ik telefonisch afnemen met vier dames werkzaam op vier verschillende type scholen van voortgezet onderwijs. Van te voren bel ik om een geschikt tijdstip voor een interview af te spreken. Na de uitwerking leg ik het verslag aan de geïnterviewden voor en vraag hun commentaar.

5. Triangulatie.

Om antwoord te krijgen op mijn onderzoeksvraag of een gedifferentieerd huiswerkbeleid op mijn school wenselijk en mogelijk is, maak ik gebruik van het kwaliteitscriterium triangulatie. Ik gebruik meerdere soorten informatiebronnen namelijk vragenlijst, interview en quasi-experiment. Ook benader ik verschillende typen informanten. Ik vraag naar de mening en ervaring van basisschoolleerkrachten, ouders van leerlingen, de leerlingen zelf en de docenten die werkzaam zijn in het voortgezet onderwijs. Een speciale vorm van triangulatie is het naast elkaar gebruiken van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens. Dat ga ik doen. Ook heb ik literatuuronderzoek gedaan wat mij als onderzoeker veel informatie heeft opgeleverd. Mijn drie medestudenten vraag ik om kritisch te kijken naar mijn onderzoeksinstrumenten: Meet ik wel wat ik beoog te meten?

6. Ordenen van gegevens.

6.1. Informatie van leerkrachten en ouders.

Aangegeven wordt hoeveel vragenlijsten er onder resp. leerkrachten en ouders verspreid werden en hoeveel er ingevuld retour kwamen.

Bij de uitwerking van de enquête voor leerkrachten onderscheid ik twee groepen. De antwoorden van de leerkrachten van mijn school en die van de andere scholen binnen onze stichting.

6.2. Frequentieverdeling.

Bij de gesloten vragen geef ik aan hoe de respondenten verdeeld zijn over de antwoordmogelijkheden op een vraag. Omdat mijn onderzoeksgroep bij de leerkrachten klein is (vermoedelijk minder dan 10 personen) vermeld ik de ruwe

aantallen en geen percentages. Dat zou bij zo'n kleine groep misleidend kunnen zijn (Harinck, 2009).

De onderzoeksgroep van ouders is groter. In dat geval zou ik voor enkel percentages kunnen kiezen. Maar vanwege de eenheid in de rapportage vermeld ik de aantallen. Ik wil dit in een tabel weergeven.

6.3. De geordende schoenendoos.

Bij de open vragen maak ik gebruik van het geordende schoenendoosmodel (Harinck, 2009). Ik probeer ordening en structuur aan te brengen door thema's in de antwoorden te ontdekken en die te vermelden. Ook geef ik voorbeelden van antwoorden. Dat maakt het voor de lezer duidelijk wat er onder zo'n thema kan vallen. En tenslotte vermeld ik de frequentie.

Nadeel hiervan is dat het een subjectief element bevat. Ik interpreteer gegevens. Wel zal ik mijn critical friends de gemaakte uitwerking voorleggen.

Voordeel van deze aanpak is dat ik richting aangeef. Ik breng een ordening aan voor de lezer.

6.4. Informatie van leerlingen.

Per leerling vermeld ik achter de huiswerkattitude score van de Schoolvragenlijst vijf keer het cijfer dat zij aan de vier verschillende huiswerktaken geven.

Per leerling vermeld ik voor welk type vervolgonderwijs hij/zij kiest en hoeveel tijd hij/zij wekelijks aan het huiswerk besteed heeft.

6.5. Informatie docenten vervolgonderwijs.

Ook hier maak ik gebruik van het geordende schoenendoosmodel. Per thema wil ik de antwoorden weergeven.

6.6. Informatie van mij als leerkracht.

Aan de hand van het reflectiemodel (De IJsborg van McClelland. De Vries/Heida, 2008) leg ik wekelijks mijn bevindingen vast in een logboek. Dat model vergelijkt het denken, voelen, willen en handelen van een persoon met een ijsberg. Boven de waterlijn zie men het topje maar het grootste deel van de ijsberg bevindt zich onder

water en is niet zichtbaar. Het is een model dat tot nadenken aanzet en een relatie legt tussen de zichtbare kwaliteiten: de kennis, vaardigheden en attituden, en het onder de oppervlakte verborgen liggende zelfbeeld: motieven, eigenschappen en normen en waarden. Deze aspecten laat ik in mijn logboek aan bod komen en met behulp van de achtergrondvragen geef ik aan hoe ik de voorbereiding, de correctie en de evaluatie van deze huiswerктаak heb ervaren.

Ook vermeld ik iedere week aan hoeveel kinderen ik de huiswerктаak heb uitgereikt en hoeveel leerlingen de opdrachten hebben uitgevoerd.

7. Interpretatie.

Wat doe ik met de gegevens?

Ik wil vergelijken:

- Hoe leerkrachten, leerlingen, ouders en docenten van het vervolgonderwijs denken over het **nut van huiswerk** op de basisschool
- Hoe leerkrachten en ouders denken over **de rol van de ouders** bij het huiswerk
- Hoe de leerkrachten en ouders **denken over differentiatie**.
- Of de tijdsinspanning van de leerlingen overeenkomt met **de eis die het vervolgonderwijs stelt**

Ik wil aangeven

a. of differentiatie wenselijk is op grond van

- de tijdsinspanning die de verschillende typen voortgezet onderwijs van een brugklasleerling vraagt voor wat betreft het huiswerk
- de mening van leerkrachten en ouders
- de ervaringen opgedaan met differentiatie door leerkrachten, mijn leerlingen en mijzelf.

b. of differentiatie mogelijk is op grond van

- mijn ervaring en die van andere leerkrachten.

Dit zal resulteren in een aantal aanbevelingen voor mijn school. En aan de hand daarvan hoop ik het huiswerkbeleid bespreekbaar te maken binnen mijn team.

Hoofdstuk 4

1. Datapresentatie

In dit hoofdstuk presenteer ik de uitkomsten van de kwantitatieve en kwalitatieve delen van mijn onderzoek:

De antwoorden op de vragenlijsten ingevuld door

- de leerkrachten van mijn school
- de leerkrachten van andere basisscholen
- de ouders van mijn groep 8 leerlingen

De uitkomsten van

- het vraaggesprek met docenten uit voortgezet onderwijs
- het experiment uitgevoerd binnen mijn groep.

1.1 Enquête voor leerkrachten werkzaam op mijn eigen school.

De vragenlijst deelde ik uit aan drie collega's. Mijn vervangster heeft de vragen voor groep 8 ingevuld en haar mening gegeven. Ook omdat zij jarenlang ervaring heeft met deze groep.

Alle formulieren kwamen binnen drie dagen ingevuld retour. De antwoorden heb ik verwerkt volgens het model `de geordende schoenendoos` (Harinck, 2009). (Zie bijlage 3 en paragraaf 2.2).

1.2 Enquête voor leerkrachten van andere basisscholen.

Via de mail had ik directeurs van basisscholen binnen onze stichting benaderd om een enquête onder de leerkrachten van groep 6, 7 en 8 te mogen houden. Een voorbeeldformulier had ik als bijlage meegestuurd. De reacties vond ik verrassend: Er waren directeurs bij die totaal geen reactie gaven, één directeur antwoordde dat ik ze mocht komen brengen en een ander reageerde niet maar stuurde ze ingevuld retour. Pas na twee telefoontjes met voor mij bekende personen gingen nog zes leerkrachten van twee basisscholen voor mij aan het werk. Uiteindelijk heb ik, geheel volgens plan, de meningen van twaalf leerkrachten afkomstig van vier verschillende

basisscholen verwerkt. Ook weer volgens het model 'de geordende schoenendoos' (zie bijlage 4 en paragraaf 2.2).

1.3 Enquête voor ouders van groep 8 leerlingen.

Omdat er dit voorjaar een tevredenheidsonderzoek op mijn school werd gehouden waarin ook vragen over huiswerk werden gesteld, mocht de vragenlijst van mijn directeur pas na dit onderzoek verspreid worden. Dit om eventuele beïnvloeding te voorkomen. Binnen zes dagen hebben 16 van de 24 ouders de vragen ingevuld. Een goede respons! De gegevens verwerk ik weer volgens het model van de geordende schoenendoos (zie bijlage 2 en paragraaf 2.3).

1.4 Vraaggesprek met docenten werkzaam in het voortgezet onderwijs.

Met 4 docenten werkzaam op een Vmbo-p en een Vmbo-t school, Havo en een Gymnasium had ik telefonisch contact en hield ik een semi-gestructureerd interview. Zij beantwoordden de drie vragen die ik ze stelde (zie bijlage 5 en paragraaf 2.4).

1.5 Huiswerk experiment in mijn klas.

Gedurende vier weken heb ik geprobeerd binnen de regels van de school op vier verschillende manieren gedifferentieerd huiswerk te geven. Dat kostte mij meer inspanning dan ik aanvankelijk gedacht had. Van weerstand van leerlingen en ouders was geen sprake. Zij verleenden hun volle medewerking en leken het wel interessant te vinden. Bovendien kwam dit quasi-experiment op een goed moment: De uitslag van de Cito-eindtoets en het definitieve advies waren al bekend waardoor iedereen wel openstond voor iets nieuws (bijlage 1 en paragraaf 7).

Slechts twee leerlingen maakten de eerste twee/drie weken hun huiswerk niet. Zij hebben eerder de begeleiding gekregen die ik aanvankelijk voor 'week 5' gepland had. Ik ben daar in de derde week al mee begonnen en het is de bedoeling dat de begeleiding na dit experiment niet stopt.

Mijn leerlingen hebben middels een cijfer hun waardering uitgesproken over de verschillende huiswerktaken gedurende die vier weken (bijlage 1 en paragraaf 2.5).

Maar ook heb ik ze dezelfde eerste twee vragen voorgelegd uit de enquête aan ouders en leerkrachten (bijlage 6):

- Waarom denk je dat ik huiswerk geef?
- Vind je huiswerk zinvol? Waarom wel of waarom niet?

De uitkomsten verwerk ik volgens de methode `de geordende schoenendoos`.

2. Onderzoeksvraag.

Is een gedifferentieerd huiswerkbeleid op mijn school wenselijk en mogelijk?

Zo luidt mijn onderzoeksvraag en al eerder vermeldde ik de eisen die aan een huiswerkbeleid gesteld mogen worden. Daarin moeten de volgende vragen in ieder geval beantwoord worden:

- Waarom huiswerk?
- Hoe vaak en hoeveel huiswerk per jaargroep?
- Hoe te handelen bij huiswerkproblemen?
- Wat is de rol van de ouders?

2.1 Waarom huiswerk?

De vraag `Is huiswerk zinvol` is beantwoord door leerkrachten, ouders, docenten en leerlingen.

2.2 Wat vinden de leerkrachten?

De groep 6 leerkracht van mijn school vindt alleen leerwerk zinvol en maakwerk voor haar groep niet.

De andere 14 leerkrachten maken geen onderscheid tussen maak- en leerwerk en vinden huiswerk vooral zinvol om de volgende redenen:

- Voorbereiding op het voortgezet onderwijs
- Meer leertijd
- Leren leren in een rustige omgeving.

2.3 Wat vinden de ouders?

Zij vinden allen huiswerk zinvol en hun mening wijkt niet veel af van die van de leerkrachten. Hoog scoren

- Voorbereiding op het voortgezet onderwijs.
- Extra oefening/meer leertijd.
- Zelfstandig leren werken.

2.4 Wat vinden de docenten van huiswerk op de basisschool?

- De docente van een Vmbo-p school vindt het enkel nuttig als er op de basisschool meer gedifferentieerd wordt en de nadruk op het zelfstandig werken ligt.
- De docente van een Vmbo-t school vindt niet de leerstof belangrijk maar het leren plannen en taakgericht zijn.
- De docente van een Havo benadrukt ook het plannen en het leren prioriteiten te stellen.
- De mening van de docente van een gymnasium sluit hierbij aan: Zij vindt het plannen belangrijk en het zelf verantwoordelijk zijn. De inhoud doet er volgens haar minder toe.

Op de vraag of zij verschillen zien tussen leerlingen die wel of niet huiswerk op de basisschool hebben gehad wordt het volgende geantwoord:

- De docente van de Vmbo-p school: `Ja maar dan in negatieve zin. De leerlingen die wel gewend zijn aan huiswerk staan er zeer afwijzend tegenover en hebben er slechte ervaringen mee.`
- De docente van de Vmbo-t school: `De leerlingen die er aan gewend zijn gaan onmiddellijk aan de slag en weten wat er van ze verwacht wordt.`
- De docente van de Havo: `Tot de herfstvakantie zie je verschillen. Daarna is het type leerling bepalend.`
- De docente van het Gymnasium: `Je ziet verschillen, maar het kan ook aan het kind liggen.`

(bijlage 5).

2.5 Wat vinden de leerlingen van groep 8?

Ook zij oordelen minder positief over huiswerk. Vijf leerlingen (zo'n kleine 20 %) vinden huiswerk niet zinvol: `Je leert al genoeg op school`. De andere leerlingen zien

wel het nut van huiswerk in en 33% van deze groep noemt de voorbereiding op het voortgezet onderwijs als belangrijkste reden (bijlage 6).

Drie keer wordt gezegd dat huiswerk alleen leerwerk zou moeten zijn en ook drie keer dat het wel iets minder mag.

3. De frequentie en hoeveelheid huiswerk.

Huiswerk wordt niet op alle scholen even vaak gegeven (bijlagen 3 en 4). Dat verschilt nogal.

Het aantal keren huiswerk per week:

Groep	Mijn school	School A	School B	School C	School D
Groep 8	4 keer	3 keer	2 à 3 keer	2 à 3 keer	1 keer
Groep 7	3 keer	1 à 2 keer	1 keer	1 keer	1 keer
Groep 6	2 keer	1 keer	1 keer	1 keer	0 keer (incidenteel)

Figuur 1

De tijdsinspanning die wekelijks geleverd moet worden (bijlagen 3 en 4):

Groep	Mijn school	School A	School B	School C	School D
Groep 8	60 – 120 min.	60 min.	60 min.	45 min.	30 min.
Groep 7	45 min.	25 min.	20 min.	20 min.	15 min.
Groep 6	30 – 60 min.	30 min.	15 – 20 min.	?	?

Figuur 2

Uit het vier weken durende experiment met groep 8 op mijn school blijkt dat er wekelijks zo ongeveer een uur door bijna iedere leerling aan maakwerk wordt besteed (zie bijlage 1). Daar komt dan nog het leren van een proefwerk bij. Anderhalf uur per week zal dus ongeveer de tijd zijn die een gemiddelde leerling op mijn school aan huiswerk besteedt.

De docenten in het voortgezet onderwijs spreken zich ook uit over de tijdsinspanning die een brugklasleerling op hun school moet leveren (bijlage 5):

Schooltype	Tijdsinspanning
Vmbo-p	Huiswerk wordt op school gemaakt
Vmbo-t	Eén uur per dag (wordt op school gemaakt)
Havo	7 à 8 uur per week, ruim anderhalf uur per schooldag
Gymnasium	Minimaal 6 uur per week, anderhalf uur per schooldag

Figuur 3

Uit bijlage 1 blijkt wel dat het merendeel van mijn leerlingen een Havo opleiding of hoger gaat volgen.

4. Hoe wordt er gehandeld bij huiswerkproblemen?

Wat doe je als het huiswerk niet gemaakt is? Die vraag wordt door 15 leerkrachten beantwoord (bijlagen 3 en 4):

Groepen	Mijn school	School A	School B	School C	School D
Groep 8	Na schooltijd maken	3 keer per jaar toegestaan. Daarna extra taalwerk	Reden? Eén dag uitstel. Daarna na schooltijd maken	Na schooltijd maken	Geen sancties. Wijzen op v.o.-eisen
Groep 7	Na schooltijd maken	Engels leren doet iedereen. Het komt dus niet voor!	Drie keer niet gemaakt? Dan een extra blad	Drie keer niet gemaakt is extra huiswerk	Melden dat het genoteerd wordt en vragen naar de reden
Groep 6	Na schooltijd maken	Een herkansing geven. Event. Oefenen na schooltijd	Even aanspreken	Vragen naar het waarom. Boos worden of na school laten maken	Wordt afgetekend, van invloed op het rapportcijfer

Figuur 4

5. Wat is de rol van de ouders?

Dat ouders nogal wat begeleiding geven blijkt wel uit de antwoorden op de vragenlijst voor ouders (bijlage 2).

Zo wordt het huiswerk vaak in de directe nabijheid van ouders gemaakt:

- 8 keer in de woonkamer
- 2 keer in de keuken
- 2 keer in de eigen kamer en woonkamer
- 2 keer in de eigen kamer en keuken
- en 2 keer enkel in de eigen kamer.

Ook wordt er begeleiding gegeven voordat het kind begint. Slechts 4 van de 16 ouders zegt geen begeleiding te geven. De anderen doen dat op de een of andere manier wel. Hoog scoort het helpen met het indelen en een plan opstellen en het aansporen om met het huiswerk te beginnen.

Tijdens het maken van het huiswerk geven 2 van de 16 ouders geen hulp en 8 ouders houden zich afzijdig en helpen enkel op verzoek.

Ook na het maken van het huiswerk zijn er 2 ouders die geen hulp bieden en 5 ouders doen dat alleen op verzoek. De taak die veel ouders op zich nemen is die van het overhoren en nakijken.

Over de taakopvatting wordt verschillend gedacht. Dat blijkt uit de antwoorden op de vragen

- Wat verwacht je van ouders? (vraag gesteld aan leerkrachten, bijlage 3, 4))
- Wat denkt U dat de leerkracht van U als ouder aan huiswerkbegeleiding verwacht? (Vraag gesteld aan ouders, bijlage 2).

Taken	Leerkrachten	Ouders
Zorgen voor goede omstandigheden	11 keer	14 keer
Positieve houding t.o.v. huiswerk	14	13
Niet te veel bemoeien met het huiswerk	1	5
Aansporen om te beginnen	6	8
Verantwoordelijkheid aan het kind overlaten	9	3
Opdrachten in de agenda nalopen	5	4
Toezicht houden bij het maken van huiswerk	3	-
Uitleg geven	12	13
Overhoren	7	9
Extra oefening geven	0	0
Fouten aanstrepen en laten verbeteren	3	1
Reacties noteren op het huiswerk	1	0
Problemen melden aan de leerkracht	11	8
Slordig werk laten overschrijven	0	2
Controleren of het gemaakt is	8	5

Figuur 5

De vraag `Voor wie is deze taak?` wordt als volgt beantwoord (bijlage 2, 3, 4):

Taak	Antwoord leerkrachten	Antwoord ouders
Uitleg geven wanneer de opdracht niet begrepen wordt	12 keer leerkracht, 3 keer leerkracht en ouders	1 keer leerkracht 15 keer leerkracht en ouders
Een kind zelfstandig leren werken	4 keer leerkracht en 11 keer leerkracht en ouders	13 keer leerkracht en ouders en 3 keer ouders
Het nakijken en verbeteren van het huiswerk	12 keer leerkracht en 3 keer leerkracht en ouders	12 keer leerkracht en 4 ouders en leerkracht

Figuur 6

Toch denkt het merendeel van de leerkrachten (bijlage 3 en 4), ondanks de grote verschillen in taakopvatting, dat de verwachtingen naar ouders duidelijk zijn:

- 11 leerkrachten zijn daar min of meer van overtuigd en tijdens de informatie avond aan het begin van het schooljaar zijn de verwachtingen uitgesproken.
- 4 leerkrachten beamen dat er nogal eens onduidelijkheid over bestaat.

Maar uit de bovenstaande tabellen blijkt dat er wel wat duidelijkere afspraken tussen leerkrachten en ouders gemaakt kunnen worden voor wat betreft de hulp bij het huiswerk.

6. Differentiatie.

6.1. Vragenlijst voor leerkrachten.

‘Krijgt ieder kind hetzelfde huiswerk?’ Op de volgende pagina staat schematisch weergegeven welke antwoorden daarop kwamen (bijlage 3, 4):

Groep	Mijn school	School A	School B	School C	School D
Groep 6	Geen differentiatie. Zwakke leerlingen soms meer oefenstof	Geen differentiatie. Soms aanpassingen voor zieke/zwakke leerlingen	Geen differentiatie. Sommige leerlingen extra oefenstof	Wel differentiatie Sommige leerlingen extra werk	Geen differentiatie. Soms extra werk bij moeite met de leerstof
Groep 7	Geen differentiatie Zwakke leerlingen krijgen soms iets minder	Differentiatie ja en nee	Geen differentiatie	Algemeen huiswerk is voor iedereen hetzelfde	Geen differentiatie t.a.v. Engels en geschiedenis
Groep 8	Meestal geen differentiatie	Geen differentiatie	Geen differentiatie. Alleen leerlingen met een individuele leerlijn krijgen aanpassingen	In grote lijnen hetzelfde huiswerk. Nu advies bekend is wel differentiatie	Leerwerk hetzelfde. Rekenwerk wel gedifferentieerd naar moeilijkheid en hoeveelheid

Figuur 7

6.2. Vragenlijst voor ouders

De ouders spreken zich duidelijk uit over wat zij `eerlijk` huiswerk vinden (bijlage 2):

- 12 ouders, dus 75 %, vinden dat alle kinderen een gelijkwaardige inspanning moeten leveren met een haalbare opdracht die verschillend kan zijn van kind tot kind.
- 2 ouders, dus 12,5%, vinden dat alle kinderen hetzelfde huiswerk moeten krijgen

- 1 ouder, 6,25%, vindt dat kinderen met problemen meer huiswerk moeten krijgen
- 1 ouder, 6,25%, vindt dat voor alle drie genoemde mogelijkheden wel iets te zeggen is en dat er gedurende het schooljaar volgens alle drie de mogelijkheden gewerkt moet worden.

6.3. Mening Docente.

De docente van de Vmbo-p vindt differentiatie op de basisschool noodzakelijk. Er moet gekeken worden naar het kind en naar het type vervolgonderwijs waar de leerling naar toe gaat. Sommige leerlingen moeten veel meer huiswerk krijgen en andere minder (bijlage 5).

7. Experiment met gedifferentieerd huiswerk.

Gedurende vier weken heb ik op vijf verschillende manieren in mijn groep gedifferentieerd huiswerk gegeven. Mijn leerlingen hebben hun oordeel daarover gegeven:

Huiswerk als onderdeel van de weektaak	Gemiddeld cijfer: 7,1
Huiswerk volgens het BHV-model	Gemiddeld cijfer: 6,1
Huiswerk met `open opdrachten`	Gemiddeld cijfer: 5,8
Huiswerk met een tijdslimiet	Gemiddeld cijfer: 5,7

Figuur 8

Het gemiddelde cijfer op de Schoolvragenlijst voor huiswerkattitude is een 6,9. Huiswerk als onderdeel van de weektaak krijgt van de leerlingen de hoogste waardering. Gemiddeld nemen de leerlingen die week 2,7 taken mee naar huis en dat is minder dan de gebruikelijke 4.

Het is niet zo dat de goede leerlingen bij deze aanpak minder huiswerktaken mee naar huis moeten nemen. Ik zie geen verband tussen het type vervolgonderwijs en het aantal huiswerktaken (zie bijlage 1). Er zijn leerlingen met een Vwo-advies die toch vier taken (3 keer maakwerk en 1 keer leren) mee naar huis nemen.

Huiswerk met een tijdslimiet levert een grote hoeveelheid werk op: gemiddeld maken de leerlingen 10 bladen. Maar er is wel een groot verschil tussen het hoogste- en laagste productiecijfer: 25 tegenover 5 (bijlage 1).

De laatste manier: differentiëren in de mate van begeleiding is niet beoordeeld. Slechts twee leerlingen hebben hiermee te maken gehad. Voor één leerling maakt het huiswerk voorlopig onderdeel uit van de weektaak op school. De andere leerling heeft vol overtuiging besloten niet mee te doen aan de bridgelessen en die tijd aan huiswerk te besteden. Voor beide leerlingen is het huiswerk dus voorlopig geen `thuis`werk meer.

Opvallend is dat de leerling die voor extra begeleiding in aanmerking komt een 9 heeft voor huiswerkattitude op de Schoolvragenlijst.

8. Mijn ervaringen.

In het volgende hoofdstuk wil ik beschrijven hoe ik het werken met een gedifferentieerde huiswerkaanpak heb ervaren. Ook wil ik op grond van de hier gepresenteerde bevindingen mijn conclusies trekken en hoop ik mijn onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden.

Hoofdstuk 5

Conclusies.

In het vorige hoofdstuk presenteerde ik de uitkomsten van mijn onderzoek. Nu wil ik op grond van die gegevens

- de deelvragen uit hoofdstuk 3 beantwoorden en een terugkoppeling maken naar de literatuur:
 - hoe er gedacht wordt over het nut van huiswerk
 - hoe vaak- en hoeveel huiswerk er wordt gegeven
 - hoe er gehandeld wordt bij huiswerkproblemen
 - wat de rol van de ouders daarbij is
 - of- en hoe men differentieert
- mijn onderzoeksvraag `is een gedifferentieerd huiswerkbeleid op mijn school wenselijk en mogelijk?` beantwoorden
- terugblikken op mijn onderzoek
- aanbevelingen doen voor mijn school.

1.1.Het huiswerkbeleid.

Een goed huiswerkbeleid geeft volgens Ameye en Vanspauwen (2000) antwoord op de volgende vragen:

- Waarom er huiswerk wordt gegeven: het nut ervan
- Hoe vaak en hoeveel huiswerk er wordt uitgereikt
- Hoe te handelen bij huiswerkproblemen
- Wat de rol van de ouders daar bij is
- En of - en hoe men differentieert.

1.2. Waarom huiswerk?

Over de zinvolheid van huiswerk hebben leerkrachten, leerlingen, ouders en docenten zich uitgesproken middels de enquête en het interview (resp. bijlagen 3, 4, 6, 2 en 5)

Opvallend is dat bijna alle ouders en leerkrachten huiswerk zien als een goede voorbereiding op de middelbare school. Tevens noemen zij de uitbreiding van de leertijd.

De leerlingen van groep 8, die wekelijks vier huiswerktaken mee krijgen, zijn wat minder eensgezind. Een derde deel is het met ouders en leerkrachten eens. Ook zij noemen de voorbereiding op het vervolgonderwijs. 20 % van de leerlingen vindt huiswerk niet zinvol en een uitbreiding van de leertijd onnodig. Op school leren moet voldoende zijn.

Alle docenten van het vervolgonderwijs vinden het vooral belangrijk dat leerlingen leren plannen. Op de beide Vmbo-scholen kan het huiswerk op school onder begeleiding worden gemaakt. De docente van het Vmbo-p wijst bovendien nadrukkelijk op het negatieve effect van huiswerk: frustraties en een laag zelfbeeld bij de leerlingen. De docenten van Havo en Gymnasium vinden vooral het type kind doorslaggevend voor een succesvol functioneren op hun school. Niet het huiswerk op de basisschool is bepalend. Na twee maanden zie je volgens de Havodocente geen verschil meer tussen een leerling die wel- of niet huiswerk heeft gehad op de basisschool.

Na deze uitkomsten twijfel ik enigszins aan het nut van huiswerk als voorbereiding op het vervolgonderwijs. Want voor twee schooltypen is huiswerk geen thuiswerk. Het wordt op school onder begeleiding gemaakt. Ook is het positieve effect van drie jaar huiswerk volgens de Havo-docente van heel korte duur. En de noodzakelijke vaardigheden zijn op de middelbare school blijkbaar in twee maanden tijd te leren. Volgens Parkhurst (1951), die het Daltononderwijs gestalte gaf, zou het leren plannen en zelfverantwoordelijk zijn meer onder schooltijd geleerd moeten worden in plaats van er na. Zij spreekt over `discimus vitae`: leren voor het leven.

Wat ik niet onderzocht heb is het effect van de extra leertijd. Levert huiswerk op de basisschool een hoger leerrendement op? Bijvoorbeeld een hogere score op de Cito-eindtoets? Hierop moet ik het antwoord schuldig blijven. Het was geen deelvraag van mijn onderzoek. De literatuur helpt mij niet verder want de meningen zijn verdeeld. Cooper (2001) gelooft in huiswerk: het leidt tot betere prestaties. En ook Simons en Zuylen (1990 en 1989) menen dat een deel van de leerlingen baat heeft bij huiswerk als het op de juiste manier wordt gegeven en begeleid. Kohn (2006) daarentegen

vindt dat het overtuigende bewijs nooit geleverd is. Hij zegt dat juist het onderwijsniveau heel hoog is in landen waar totaal geen huiswerk wordt gegeven. Zelf geloof ik dat het rendement bij de leervakken het grootst is. Want met Simons en Zuylen (1990 en 1989) denk ik, dat sommige leerlingen het maakwerk niet nodig hebben. Het dient vaak de automatisering en biedt geen verdieping van de leerstof. Daarom kan ik me niet voorstellen dat de leerprestaties bij slimme kinderen door dit soort maakhuiswerk beter worden. Maar nogmaals: het bewijs voor mijn veronderstelling kan ik na dit onderzoek niet leveren.

1.3. De frequentie en hoeveelheid huiswerk.

Op mijn school wordt in vergelijking met de anderen het meeste huiswerk gegeven. Dat blijkt uit de enquête onder leerkrachten van mijn school en die van andere scholen (bijlage 3 en 4). Op frequentie en hoeveelheid scoren wij het hoogst. Op twee andere scholen krijgt groep 6 incidenteel huiswerk. De leerkracht van groep 6 op mijn school geeft iedere week twee taken. Maar zij zou het willen beperken tot één keer per week, enkel leerwerk en geen maakwerk. Ook mijn leerlingen van groep 8 vinden dat het huiswerk wel iets minder mag (bijlage 6). Zij kunnen zich gesteund voelen door Cooper (2001). Hij waarschuwt voor een afnemende meeropbrengst bij te veel huiswerk. Maar het is de vraag natuurlijk of het beleven van de leerlingen daarvoor een maat is. Voorstander Cooper (2001) meent dat jonge kinderen vanwege hun inadequate studiewijze minder van huiswerk profiteren. Dat zou er voor pleiten niet te vroeg met huiswerk te beginnen.

Het type vervolgonderwijs dat het overgrote deel van mijn leerlingen (23 van de 26) gaat bezoeken, is tenminste Havo. Voor dit schooltype moet gemiddeld 1,5 uur per dag aan huiswerk worden besteed (interview docente bijlage 5). Dat is de tijdsinspanning die mijn leerlingen nu per week leveren. In dat licht gezien valt het met de hoeveelheid huiswerk wel mee. Toch wordt er op alle scholen in groep 8 minder (vaak) huiswerk gegeven. Kent men op die scholen soms de theorie van de afnemende meeropbrengst (Cooper, 2001)? Of deelt men de mening van de Havodocente over het korte termijn effect van huiswerk als voorbereiding op de middelbare school?

Mijn voorkeur gaat uit naar een lagere frequentie en een geringere hoeveelheid van het huiswerk. Maar er moet wel sprake zijn van een goede begeleiding want Simons en Zuylen (1989) menen dat huiswerk meer effect oplevert als er sprake is van een goede instructie vooraf (wat moet er worden gedaan, hoe pak je het aan, wanneer doe je het?) en een evaluatie (hoeveel tijd kostte het, welke vragen kwamen erbij je op, heb je geleerd wat je moest leren?) na afloop. Niet de hoeveelheid van het huiswerk is van belang maar de juiste aanpak van de leerkracht. Daarom moeten er in het huiswerkbeleid afspraken opgenomen worden over de manier van opgeven, begeleiden en nabepreken van het huiswerk. Dat lijkt mij belangrijker dan regels over frequentie en hoeveelheid.

1.4. Hoe wordt er gehandeld bij huiswerkproblemen.

Uit de vragenlijst aan leerkrachten (bijlage 3 en 4) blijkt dat mijn school het strengst optreedt tegen leerlingen die niet voldoen aan de huiswerkverplichting. Zij moeten het na schooltijd maken. De andere scholen zijn minder rigoreus en vragen vaker naar de reden. Ameye en Vanspauwen (2000) pleiten voor die aanpak. Zij vinden namelijk dat de school voor een goede begeleiding moet zorgen bij huiswerkproblemen. Daar is de leerkracht in eerste instantie verantwoordelijk voor en niet de ouders. Wanneer de thuissituatie niet ideaal is, verdient de leerling ondersteuning op school. Laat men dat achterwege dan wordt de kansenongelijkheid vergroot. Ameye en Vanspauwen (2000) pleiten voor differentiëren in de mate van begeleiding.

Uit het interview met de docenten van het voortgezet onderwijs (bijlage 5) blijkt dat de scholen van een lager onderwijstypen meer doen aan begeleiding van hun leerlingen. Op een Vmbo-p school vormt het huiswerk een vast onderdeel van het lesuur. Op een Vmbo-t school wordt na schooltijd huiswerkbegeleiding geboden aan alle leerlingen

Op mijn school zijn er geen afspraken gemaakt over `hoe te handelen bij problemen`. Wel laat men eensgezind het huiswerk na schooltijd maken. Zo gaat men om met de leerling die in gebreke is gebleven (bijlage 3). Beter zou zijn de oorzaak van dat falen te achterhalen en vooraf ondersteuning te bieden (zie hoofdstuk 2).

1.5. De rol van de ouders.

Uit de vragenlijst aan ouders (bijlage 2) blijkt dat de meeste kinderen hun huiswerk maken in de directe nabijheid van hun ouders. Ruim 10 van de 16 leerlingen werken in de huiskamer of keuken. Slechts 2 leerlingen kiezen altijd voor de eigen kamer.

Het merendeel van de ouders geeft begeleiding vooraf en helpt bij het plannen. Tijdens het huiswerk maken houden de meeste ouders zich afzijdig en bieden enkel hulp als dat gevraagd wordt. Na afloop kijkt ruim de helft van de ouders het werk na of overhoort het kind.

De betrokkenheid van de ouders op mijn school lijkt heel groot. Symons en Zuylen (1990 en 1989) menen dat dit de zelfstandigheid van de leerlingen juist weer kan belemmeren.

Uit de vraag `Voor wie is deze taak?` gesteld aan leerkrachten en ouders (bijlage 3, 4 en 2), blijkt dat er nogal verschillend wordt gedacht over de rol van de ouders. Veel ouders rekenen het tot hun taak uitleg te geven als de leerstof niet begrepen is. De ondervraagde leraren denken daar anders over.

Toch meent het overgrote deel van de leraren dat de verwachtingen naar ouders t.a.v. het huiswerk duidelijk zijn. Daar zou tijdens de informatieavond aan het begin van het schooljaar over gesproken zijn.

Uit mijn onderzoek blijkt dat dit niet klopt: de ouders op mijn school eigenen zich een grotere taak toe dan de leerkrachten denken. Het lijkt mij daarom raadzaam duidelijke afspraken te maken tussen leraren en ouders voor wat betreft de hulp bij het huiswerk. Dit omdat een te grote betrokkenheid bij het huiswerk niet tot een betere werkhouding van de leerlingen leidt (Simons en Zuylen 1990 en 1989).

1.6. Differentiatie.

Uit de enquête onder leerkrachten (bijlagen 3 en 4) blijkt tot mijn verrassing dat zij nauwelijks differentiëren. De reden daarvoor blijft onduidelijk. Alleen mijn collega spreekt zich erover uit en zij meent dat differentiatie onder schooltijd voldoende is. De docente van een Vmbo-p school is het niet met haar eens: huiswerk mag niet voor alle leerlingen gelijk zijn (bijlage 5).

Wat ouders verstaan onder `eerlijk` huiswerk blijkt uit de enquête: 75% vindt dat alle kinderen een gelijkwaardige inspanning moeten leveren met een haalbare opdracht voor iedereen (bijlage 2).

Gedurende vier weken heb ik als leerkracht hiernaar gestreefd en geëxperimenteerd met vijf vormen van differentiatie (quasi-experiment bijlage 7). Vier keer heb ik een waardering van de leerlingen gevraagd en dit vergeleken met het gemiddelde cijfer, een 6.9 voor huiswerkattitude op de Schoolvragenlijst (bijlage 1). De vijf manieren waarmee ik geëxperimenteerd heb, zijn:

1.6.1.Huiswerk als onderdeel van de weektaak.

Het blijkt dat `huiswerk als onderdeel van de weektaak` de voorkeur van de leerlingen heeft. Deze aanpak kreeg van de leerlingen een 7,1. Misschien omdat er minder werk mee naar huis genomen moest worden? Gemiddeld namen de kinderen die week 2,7 huiswerktaken mee naar huis. Dat was aanmerkelijk minder dan de gebruikelijke vier. Toch bleek dat meer taken mee naar huis niet automatisch een lagere waardering voor deze aanpak betekende. Het omgekeerde was trouwens ook niet het geval (bijlage 1). Goede leerlingen namen bij deze aanpak niet minder taken mee naar huis. Dat heeft te maken met het feit dat hun weektaak op school moeilijker werk en soms zelfs een extra vak (Spaans) bevat.

1.6.2.Huiswerk op grond van het BHV-model

Deze aanpak, differentiatie naar **B**asisstof, **H**erhaling en **V**errijking, kwam voor de leerlingen op de tweede plaats en kreeg een 6,1. Zelf vond ik het moeilijk uitvoerbaar. Drie huiswerktaken vinden waarbij op drie verschillende niveaus gewerkt moet worden is voor mij als leerkracht niet eenvoudig. Waarschijnlijk wordt dat in de toekomst gemakkelijker. Steeds meer methodes zullen voor leerstof op drie niveaus gaan kiezen nu er met groepsplannen gewerkt moet worden. Zo biedt de vernieuwde versie van onze rekenmethode 1, 2 en 3- sterren stof aan, waarbij één ster staat voor herhaling, de twee voor basisstof en de drie sterren voor verrijking. Ook de taalmethode werkt met remediërings- en verrijkingsstof. Met behulp van deze methodes wordt het gemakkelijker huiswerk op drie niveaus aan te bieden.

Opvallend was dat er geen grote verschillen in tijdsinspanning waren. Moeilijker werk betekende niet dat een leerling er veel langer mee bezig was (bijlage 1)..

1.6.3. Huiswerk met `open opdrachten`.

Voor mij als leerkracht was het moeilijk om vier open huiswerkopdrachten te bedenken die iedere leerling op zijn niveau mocht uitwerken. Maar vanwege de afwisseling vond ik de correctie heel plezierig. Het huiswerk werd op deze manier niet enkel beperkt tot het inoefenen van de leerstof. Er was meer ruimte voor een eigen inbreng van de leerling. Daarom had ik een hogere waardering verwacht van de leerlingen. Het cijfer dat zij gaven was een 5,8 (bijlage 1). Maar misschien komt dat doordat dit huiswerk een grotere denkinspanning van hen vraagt.

1.6.4.Huiswerk met een tijdslimiet.

Deze vorm van differentiëren is geschikt voor het inoefenen van bepaalde leerstof. Maar de leerlingen die de meeste productie leveren hebben die oefening eigenlijk niet nodig. Voor hen is het werk mechanisch, eentonig en zij leren nauwelijks (Simons en Zuylen 1989). De leerlingen die het minste werk verzetten zouden misschien gebaat zijn bij meer oefening. Voor beide groepen biedt huiswerk met een tijdslimiet nauwelijks leerrendement. De waardering van de leerlingen voor deze aanpak was het laagst: een 5,7 (bijlage 1).

1.6.5.Differentiatie in de mate van begeleiding.

Twee leerlingen besloot ik extra begeleiding te geven nadat zij twee keer hun huiswerktaken niet gemaakt hadden. Daarbij ging ik te werk volgens de Huiswerkaanpakplanner van Lodder (1992). Ook bood ik deze leerlingen de kans om hun huiswerk onder schooltijd te maken en te leren. Huiswerk was daardoor voor deze leerlingen geen thuiswerk meer. Maar volgens Smit (2009) is dat geen uitzondering want er zijn inmiddels 60- tot 110 duizend leerlingen die gebruik maken van enige vorm van huiswerkbegeleiding.

Deze werkwijze wijkt wel af van de aanpak op mijn school waar het gebruikelijk is dat het niet gedane werk na schooltijd wordt ingehaald. Maar het heeft er toe geleid dat de betreffende leerlingen ruim voldoende scoorden op hun proefwerken. Eén leerling lukte het bovendien al het maakwerk onder schooltijd te doen als onderdeel van haar

weektaak. De andere leerling maakte het werk tijdens de bridgeles of het zelfstandig werkuur samen met mij of een andere leerling omdat hij snel afgeleid was en moeite had zich te concentreren. Voor mij betekende deze aanpak dat ik nu geen negatieve bestraffende houding hoefde aan te nemen maar deze leerlingen positief kon benaderen. Een aanpak die volgens mij het meest succesvol is.

2. Mijn onderzoeksvraag.

'Is een gedifferentieerd huiswerkbeleid op mijn school wenselijk of mogelijk?'

Na dit onderzoek vind ik het wenselijk en noodzakelijk dat er op mijn school een huiswerkbeleid komt. Daarin moet behalve het nut van huiswerk, de frequentie en de hoeveelheid ook komen te staan hoe men handelt bij huiswerkproblemen, wat de rol van de ouders is en of- en hoe men differentieert.

'Is een gedifferentieerd huiswerkbeleid op mijn school wenselijk?'

Op grond van de literatuur, de wens van de ouders (bijlage 2), de mening van de docente van het Vmbo-p (bijlage 5) en mijn eigen ervaringen (bijlage 7) vind ik dat differentiatie bij het huiswerk wenselijk is. Niet alleen differentiatie naar leerinhoud maar ook in de vorm van begeleiding. Dat laatste verdient een hoge prioriteit omdat huiswerk anders tot nog meer ongelijkheid kan leiden en niet bevorderlijk is voor de leerhouding, motivatie en het zelfbeeld van de leerling.

'Is een gedifferentieerd huiswerkbeleid op mijn school mogelijk?'

Dat een gedifferentieerde aanpak van het huiswerk in mijn klas mogelijk is heb na het quasi-experiment ervaren. Ik heb gemerkt dat differentiatie voor wat betreft de leerinhoud op vier verschillende manieren kan. Een voorkeur voor een van de vier manieren heb ik niet. Ik zou er voor kiezen ze afwisselend te gebruiken: het vergroot de keuzemogelijkheden van de leerkracht, bepaalde leerstof leent zich beter voor een specifieke vorm van differentiatie en het zorgt voor meer variatie voor de leerlingen. Daardoor wordt het werk minder eentonig, mechanisch en minder leerboekgebonden en wordt er van leerlingen een actievere houding gevraagd (Simons, Zuylen van, 1989, 1990,1992). Ook differentiatie in de vorm van begeleiding blijkt mogelijk te zijn. Zeker wanneer het huiswerk een onderdeel van de weektaak is.

Of een gedifferentieerd huiswerkbeleid op mijn school mogelijk is hangt vooral af van de houding van de leerkrachten t.o.v. het huiswerk. Daarom moet het allereerst bespreekbaar worden gemaakt: stap 1 bij Ameye en Vanspauwen (2000). Een goed begin zou het lezen van dit onderzoeksverslag kunnen zijn. Om die reden draag ik het op aan mijn directeur en collega's. En aan het eind van dit hoofdstuk zal ik op basis van mijn eigen ervaringen een aantal aanbevelingen doen.

3. Terugblik op mijn onderzoek.

Met veel plezier heb ik dit onderzoek gedaan. Mijn aanvankelijk aarzelende twijfels over het nut van huiswerk kon ik delen met mijn medestudenten. Ook in de literatuur werd er genuanceerd over gedacht. Het bleek bovendien een onderwerp te zijn dat velen `na aan het hart lag`. Iedereen heeft wel op de een of andere manier met huiswerk te maken (gehad).

Het quasi-experiment in mijn groep heb ik als heel waardevol ervaren. Het dwong mij er toe goed na te denken over de huiswerktaken die ik opdroeg. En in de literatuur las ik over het grote belang van evaluatie achteraf. Daar heb ik voor wat betreft de dagelijkse praktijk in de klas veel van geleerd.

Wat tegenviel was de gebrekkige respons van leerkrachten van andere scholen. Ik heb veel moeite moeten doen om vijftien respondenten te vinden. Ook had ik wat meer interesse vanuit mijn directe werkomgeving verwacht. Het voelde nu echt als mijn `hobby`.

Achteraf had ik de hoeveelheid huiswerk op een school moeten koppelen aan het eindresultaat: Is er een verband tussen de hoeveelheid huiswerk op een school en het cijfer op de Cito-eindtoets? Dat had nog iets meer kunnen zeggen over het nut en effect van huiswerk op de basisschool

4. Aanbevelingen.

Na dit onderzoek vind ik allereerst dat we moeten komen tot een huiswerkbeleid op mijn school. Daarin moet tenminste:

- De doelstelling aangevuld worden. Het is niet op de eerste plaats een voorbereiding op de middelbare school maar vooral een uitbreiding van de

leertijd, een manier om kennis te verwerven en zelfstandig te leren werken en een manier om ouders op de hoogte te houden van waar de leerling op school mee bezig is.

- De frequentie en de hoeveelheid van het huiswerk per jaargroep duidelijk omschreven worden.
- De verwachtingen naar ouders toe worden vastgelegd en de wijze waarop dat bekend gemaakt wordt aan die ouders.
- Vermeld worden of er gedifferentieerd gaat worden en op welke manier(en) dat gebeurt.
- Beschreven staan hoe er door de leerkrachten omgegaan wordt met leerlingen die problemen hebben met het huiswerk.

En om te bereiken wat men beoogt, raad ik mijn collega's het volgende aan:

- Besteed minimaal een teamvergadering aan dit onderwerp.
- Beperk de hoeveelheid huiswerk vooral bij jonge kinderen.
- Sta stil bij de inhoud van het huiswerk: wat is het doel?
- Geef vooraf een goede instructie: wat/hoe er gedaan moet worden en hoe de toetsing verloopt.
- Vergeet nooit de nabespreking of evaluatie van het huiswerk.
- Beschouw een leerling met huiswerkproblemen als een `zorg` leerling die extra ondersteuning nodig heeft.
- Wees duidelijk naar ouders toe en geef aan wat hun rol is als begeleider.
- Neem kennis van de diverse vormen van differentiëren en experimenteer er mee.

Ik hoop hiermee te bereiken dat huiswerk minder vanzelfsprekend en meer doordacht wordt gegeven. Dat zal het leerresultaat en de motivatie van de leerlingen ten goede komen. Tevens zal huiswerk minder een bron zijn van conflicten op school en thuis.

Literatuurlijst.

Ameye Y, Vanspauwen P (2000). *Huiswerk in de basisschool? Sleutelen aan het huiswerkbeleid*. Leuven, Apeldoorn: Garant

Beeks S, Rooyen A van, Wit C de (2007). *Samen kun je meer dan alleen. Educatief partnerschap met ouders in primair en voortgezet onderwijs*. Den Haag: * Primair, 's-Hertogenbosch: KPC-groep. Laatst bekeken op 10 januari 2010
http://www.amazon.com/exec/obidos/ASIN/0738211117/wwwalfiekohorg#reader_0738211117

Beers R. (2008). *Analyse van gegevens*. Tilburg: Fontys OSO

Blok H (2002). *De effectiviteit van thuisonderwijs: een overzicht van onderzoeksresultaten*. In: Nederlands Tijdschrift voor onderwijsrecht en onderwijsbeleid 14-4, 151-153. Laatst bekeken op 10 januari 2010.
<http://igitur-archive.library.uu.nl/ivlos/2005-0622-190439/5861>.

Boerman R. (2008). *Ethische uitgangspunten bij praktijkonderzoek*. Tilburg: Fontys OSO

Bosker R.J. (2005). *De grenzen van gedifferentieerd onderwijs*. Rede bij aanvaarding van het ambt van hoogleraar. Rijksuniversiteit Groningen. Laatst bekeken 10 januari 2010. <http://redes.eldoc.ub.rug.nl/FILES/root/2005/r.j.bosker/bosker.pdf>

Bosch M, Konerman J, Wit C de, e.a. (2008). *Passende Overgang: Een verkenning naar de stand van zaken rond de overgang tussen primair en voortgezet onderwijs*. 's-Hertogenbosch: KPC-groep. Laatst bekeken op 10 januari 2010.
<http://igitur-archive.library.uu.nl/ivlos/2005-0622-190439/5861.pdf>

Cooper H (2001). *The battle over homework: common-ground for administrators, teachers and parents*. Corwin Press. Laatst bekeken op 10 januari 2010.
http://www.amazon.com/Battle-Over-Homework-Administrators-Teachers/dp/0761978216#reader_0761978216.

Crom (2005) *Bijlage betreffende paradigma's, methodologie, methoden en technieken*. Bewerkt door Bergkamp J (2007). Reader Fontys OSO.

Dijksma S. (2009). *Heroverweging Passend Onderwijs*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, november.

Geerlings T, Veen T (2009) *Lesgeven en zelfstandig leren*. Laatst bekeken op 10 januari 2010.

<http://igitur-archive.library.uu.nl/ivlos/2005-0622-190439/5861.pdfgeerlings>

Harinck F. (2009). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen, Apeldoorn: Garant

Heida L, Vries de P (2008). *Instrumenten voor interne begeleiders*. Baarn: Thieme Meulenhoff bv

Kohn A. (2006) *The homework myth*. New Jersey: Da Capo. Laatst bekeken op 10 januari 2010. <http://www.amazon.com/exec/obidos/ASIN/073821117/w>

Landelijke vereniging bijzonder onderwijs (LOBO) *Oudercursussen*. Laatst bekeken op 10 januari 2010.

[www. LOBO.nl](http://www.LOBO.nl)

Lodder M.C.D., Zuylen J.J.G. (1992) *De huiswerkaanpakplanner*. Heerlen: Meso Consult

Marzano R.J. (2007). *Wat werkt op school*. Research in actie. Nederland: Bazalt

Obbink H, (2007). *Nut van huiswerk omstreden*. Trouw De Verdieping: Opvoeding en onderwijs 3-04

Onderwijsraad (2009). *Stand van educatief Nederland*. Laatst bekeken 10 januari 2010

<http://www.onderwijsraad.nl/upload/publicaties/528/documenten/samenvatting-stand-van-educatief-nederland-2009.pdf>

Parkhurst H.(1951) *De wereld van het kind*. Amsterdam: Memorabilia. Laatst bekeken op 11 mei 2010. <http://members.multimania.nl/opsychologie/newpage.html>

Reezigt G.J. (1993). *Effecten van differentiatie op de basisschool*. Dissertatie Groningen RUG/GION

Simons P.R.J., Zuylen J.G.G. (red.) *Handboek huiswerkdidactiek en geïntegreerd studievaardigheidsonderwijs*. Heerlen: Meso Consult.

Simons P.R.J. (1992). *Ruimte om actief iets anders te leren. Een verlengde schooldag met `huiswerkvrij` onderwijs*. Vernieuwing: Tijdschrift voor onderwijs en opvoeding jaargang 51-5. Laatst bekeken op 10 januari 2010.

<http://igitur-archive.library.uu.nl/ivlos/2005-0622-190439/5861.pdf>

Simons P.R.J.(1994). *Zelfstandig kunnen leren*. Heerlen: Meso Consult. Laatst bekeken op 10 januari 2010.

<http://archive.library.uu.nl/ivlos/2005-0622-190439/5861.pdf>

Smit F. (2009). *Huiswerk steeds minder thuiswerk*. MR magazine 11, 7-9. Deventer: Kluwer

Smits J.A.E., Vorst H.C.M.(1982) *Schoolvragenlijst voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs*. en Nijmegen: Berkhout.

Timmermans K., Van der Schoot (1998). *Kinderen met ruimtelijk-visuele problemen. Een beren-aanpak*. Leuven, Amersfoort: Acco

Wikipedia (zj). *Huiswerk*. Laatst bekeken op 10 januari 2010.

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Huiswerk>.

Wikipedia (zj). *Differentiatie (Onderwijs)*. Laatst bekeken op 10 januari 2010.

[http://nl.wikipedia.org/wiki/Differentiatie_\(onderwijs\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Differentiatie_(onderwijs)).

Bijlage 1

1	Vmbo-p	6	0.60	4	0.60	8	6	0.55	6	2	8
2	Vwo	6	1.10	3	0.60	11	7	1.20	8	4	5
3	Vmbo-p	9	1.20	7	0.60	6	9	1.10	1	2	1
4	Gymn.	9	1.05	5	0.60	6	7	0.55	6	3	7
5	Havo	2	1.05	5	0.60	15	7	0.40	8	1	6
6	Havo	9		6			7	0.50	7	3	9
7	Havo	7	1.30	8	0.60	12	7	1.10	7	4	8
8	Gymn.	6	0.50	6	0.60	8	6	0.50	3	2	9
9	Gymn.	8	1.03	9	0.60	10	3	1.30	5	4	7
10	Havo	6	1.35	7	0.60	11	1	0.60	5	4	9
11	Havo	6	1.35	7	0.60	13	5	0.58	7	2	9
12	Havo	4		6	0.60		3	Geen	4	3	5
13	Havo	9	1.18	5	0.60	7	4	0.45	6	2	7
14	Havo	7	0.55	5	0.60	11	3	1.05	7	3	6
15	Vwo	6	0.50	5	0.60	6	1	0.45	7	1	9
16	Vwo	7	1.35	7	0.60	14	6	0.52	7	2	8
17	Vwo	9	0.55	5	0.60	6	6	0.54	6	3	8
18	Gymn.	9	0.50	7	0.60	18	6	0.50	8	4	6
19	Gymn.	6	0.60	5	0.60	6	7	0.55	8	3	9
20	Vwo	9	0.57	7	0.60	6	9	0.48	6	1	8
21	Vmbo-tl	7	1.25	5	0.60	10	5	0.56	7	4	6
22	Vwo	5	1.20	5	0.60	13	7	1.20	5	3	7
23	Vwo	6	1.08	3	0.60	6	8	1.10	6	1	5
24	Gymn.	6	0.45	7	0.60	25	6	0.45	6	3	9
25	Gymn.	7	0.55	6	0.60	17	6	0.60	7	3	7
26	Gymn.	9	0.60	6	0.60	5	8	1.10	7	4	9
Leerling	Type V.O.	SVL	Tijd	W	Tijd	Aantal	W	Tijd	W	Thuisaak	W

Kolom 1: Leerlingnummer

Kolom 2: Schooltype waarvoor de leerling inmiddels opgegeven is

Kolom 3: Cijfer Huiswerkattitude volgens Schoolvragenlijst

Kolom 4: Tijdsinspanning Huiswerktaak met open opdrachten

Kolom 5: Waardering Huiswerktaak met open opdrachten

Kolom 6: Tijdsinspanning Huiswerktaak met tijdslimiet

Kolom 7: Aantal gemaakte bladen Huiswerktaak met tijdslimiet

Kolom 8: Waardering Huiswerktaak met tijdslimiet

Kolom 9: Tijdsinspanning Huiswerktaak volgens het BHV- model

Kolom 10: Waardering Huiswerktaak volgens het BHV- model

Kolom 11: Aantal Huiswerktaken die thuis nog gedaan moeten worden (onderdeel van de weektaak)

Kolom 12: Waardering huiswerktaak als onderdeel van de weektaak

Bijlage 2

Enquête ingevuld door Ouders van Groep 8.

Uitgereikte exemplaren: 24

Ingevuld retour: 16

1. Waarom denkt U dat de leerkracht van uw kind huiswerk geeft?

- 5 keer: Om zelfstandig te leren werken
- 5 keer: Extra oefening
- 5 keer: Om de stof te leren
- 5 keer: Als voorbereiding op het middelbaar onderwijs
- 2 keer: Om te leren plannen
- 1 keer: Om te toetsen of de leerstof begrepen is
- 1 keer: Om te leren plannen
- 1 keer: Om discipline bij te brengen.

Vindt U huiswerk zinvol? Waarom wel/niet?

15 keer: Zinvol.

Motivatie:

- 5 keer: Als voorbereiding op het middelbaar onderwijs
- 4 keer: Om zelfstandig te leren werken
- 3 keer: Extra oefening voor reken- en taalwerk
- 2 keer: Vergroten van zijn/haar kennis
- 1 keer: Door extra oefening leert men
- 1 keer: Meer leertijd daardoor
- 1 keer: Went aan huiswerk
- 1 keer: Op deze manier serieuzer met school bezig
- 1 keer: Kind leert zo te plannen
- 1 keer: Verwerkt zo de leerstof.

2. Hoe verloopt het huiswerk maken bij U thuis?

Waar?

8 keer: woonkamer

2 keer: eigen kamer
2 keer: keuken
2 keer: eigen kamer en woonkamer
2 keer: eigen kamer en keuken.

Wanneer:

13 keer: wisselend
2 keer: een vast moment
1 keer: een vast moment en eerst spelen, sporten of tv kijken.

Welke begeleiding geeft U als ouder?

Voor het kind begint:

- 4 keer: Geen hulp
- 3 keer: Vragen naar wat er gedaan moet worden
- 3 keer: Helpen bij het indelen
- 3 keer: Samen een plan opstellen
- 2 keer: Alleen als het gevraagd wordt
- 2 keer: Aansporen om er mee te beginnen
- 1 keer: Herinneren aan het huiswerk
- 1 keer: Interesse tonen.

Tijdens het maken van het huiswerk:

- 8 keer: Alleen als het kind er om vraagt
- 3 keer: Overhoren
- 2 keer: Geen
- 1 keer: Controleren of er gewerkt wordt
- 1 keer: Structureren
- 1 keer: Vragen stellen

Na het maken van het huiswerk:

- 5 keer: Overhoren
- 5 keer: Nakijken
- 5 keer: Alleen op verzoek overhoren of nakijken
- 2 keer: Geen
- 1 keer: Vragen of het moeilijk was/belangstelling tonen
- 1 keer: Compliment geven.

3. Wat denkt U dat de leerkracht van U als ouder aan huiswerkbegeleiding verwacht (Meerdere antwoorden mogelijk).

- 15 keer: dat U goede omstandigheden aanbiedt waaronder het huiswerk gemaakt kan worden
- 13 keer: dat U een positieve houding uitstraalt ten aanzien van het huiswerk
- 13 keer: dat U uitleg geeft als uw kind iets niet begrijpt
- 9 keer: dat U uw kind overhoort
- 8 keer: dat U het kind aanspoort om te beginnen
- 8 keer: dat U belangrijke problemen zo snel mogelijk signaleert en bespreekt met de leerkracht
- 5 keer: dat U zich niet te veel bemoeit met het huiswerk
- 4 keer: dat U de opdrachten in de agenda naloopt
- 3 keer: dat U de verantwoordelijkheid over het al dan niet maken aan het kind overlaat
- 2 keer: dat U een slordig werkje laat overschrijven
- 1 keer: dat U de fouten aanstreept en laat verbeteren.

4. Wat is volgens U `eerlijk` huiswerk?

12 keer: alle kinderen een gelijkwaardige inspanning met een haalbare opdracht die verschillend kan zijn van kind tot kind

2 keer: alle kinderen hetzelfde huiswerk

1 keer: kinderen met problemen meer huiswerk

1 keer: alle mogelijkheden aangekruist met de opmerking `Voor alle drie is iets te zeggen. Varieer door het jaar heen!`

5. Voor wie is deze taak?

Uitleg geven indien het kind de opdracht niet begrepen heeft

- 15 keer: Ouders en Leerkracht
- 1 keer: Leerkracht

Het verbeteren van het huiswerk

- 12 keer: Leerkracht
- 4 keer: Ouders en Leerkracht

Een kind zelfstandig laten werken

- 13 keer: Ouders en Leerkracht
- 3 keer: Ouders

Bijlage 3

Enquête ingevuld door de leerkrachten op mijn school.

1. De vragenlijst is ingevuld door de leerkrachten van groep 6, 7 en 8.
2. Hoe vaak per week huiswerk?
 - Groep 6: twee keer per week
 - Groep 7: drie keer per week
 - Groep 8; vier keer per week.
3. Zijn er vaste dagen waarop er huiswerk gegeven wordt?
 - Groep 6: vaste dagen
 - Groep 7: geen vaste dagen
 - Groep 8: vaste dagen.
4. Hoeveel tijd per week besteedt een leerling aan het huiswerk?
 - Groep 6: 30 tot 60 minuten per week
 - Groep 7: 45 minuten per week
 - Groep 8: 60 – 120 minuten per week
5. Omschrijf een doorsnee opdracht.
 - Groep 6: proefwerk zaakvak of topografie
 - Groep 7: maakwerk zoals het ontleden van een aantal zinnen
 - Groep 8: redactierekenen, hoofdrekenen, woordpakketten oefenen
6. Wat doe je als het huiswerk niet gemaakt is?
Naar het kind:
 - Groep 6, 7, 8: na schooltijd maken

Naar de ouders toe:

- Groep 6, 7, 8: tijdens de ouderavond ouders op de hoogte stellen

7. Waarom geef je huiswerk?

- Groep 6: staat in het schoolplan
- Groep 7: om te leren plannen
- Groep 8: om de stof te herhalen en te automatiseren en om meer leertijd te hebben

8. Is huiswerk zinvol?

- Groep 6: zaakvakken en topografie leren wel
maakwerk niet
- Groep 7: ja
- Groep 8: ja

Waarom wel/niet?

- Groep 6: Een leerling in groep 6 moet vooral veel kunnen spelen
In groep 8 ligt dat anders
- Groep 7: Om te leren leren
- Groep 8: Te weinig oefentijd op school en als voorbereiding op het vervolgonderwijs

9. Wat verwacht je van ouders?

Algemene verwachtingen:

- 2 keer: dat zij zorgen voor goede omstandigheden waaronder het huiswerk gemaakt wordt
- 3 keer: dat zij een positieve houding uitstralen ten aanzien van het huiswerk

Verwachtingen voordat het kind begint:

- 1 keer: dat zij aansporen er mee te beginnen

- 1 keer: dat zij de verantwoordelijkheid om aan het huiswerk te beginnen aan het kind overlaten
- 1 keer: dat zij wekelijks de opdrachten in de schoolagenda nalopen

Verwachtingen tijdens het maken van het huiswerk:

- 3 keer: dat zij uitleg geven als iets niet begrepen is
- 2 keer: dat zij het kind overhoren

Verwachtingen na het maken van het huiswerk:

- 1 keer: controleren of het werk gemaakt is
- 3 keer: de leerkracht informeren wanneer er belangrijke problemen zijn

10. Weten de ouders wat jij van ze verwacht m.b.t. het huiswerk?

- Groep 6: tijdens de info-avond besproken
- Groep 7: ik hoop van wel
- Groep 8: nogal eens onduidelijkheid; zeker aan het begin van het nieuwe schooljaar

11. Krijgt ieder kind hetzelfde huiswerk?

- Groep 6: geen differentiatie; zwakke leerlingen krijgen soms meer oefenstof
- Groep 7: over het algemeen wel; zwakke leerlingen krijgen soms iets minder
- Groep 8: meestal wel

Waarom wel/niet?

- Groep 7: differentiatie in de klas is voldoende
- Groep 8: zaakvakken worden op 1 niveau gegeven (wel soms samenvatting of voorleestekst)

12. Voor wie is deze taak?

- 3 keer leerkracht bij: Uitleg geven wanneer het kind de opdracht niet begrepen heeft

- 3 keer ouders en leerkracht bij: Een kind zelfstandig leren werken
- 3 keer leerkracht bij: Het nakijken en verbeteren van het huiswerk

13. Op welke manieren geef je feedback over het huiswerk?

- Groep 6: nabespreken in de klas
- Groep 7: klassikaal nabespreken
- Groep 8: nakijken, nogmaals instructie wanneer de stof niet begrepen is en het geven van een waardering d.m.v. een cijfer

Bijlage 4

Enquête ingevuld door leerkrachten van andere basisscholen.

1. De vragenlijst is ingevuld door 4 leerkrachten van groep 8 werkzaam op verschillende scholen.
2. Hoe vaak huiswerk?
 - 1 keer per week
 - 2 à 3 keer per week
 - 3 keer per week
3. Zijn er vaste dagen waarop huiswerk gegeven wordt
 - maandag
 - dinsdag en donderdag
 - maandag, donderdag en vrijdag
4. Hoeveel tijd per week besteedt een leerling aan het huiswerk?
 - 1 keer 30 minuten per week
 - 2 keer 60 minuten per week
 - 1 keer 45 minuten per week.
5. Omschrijf een doorsnee opdracht.
 - Reken- en taalopdrachten niveau groep 8 + toetsen voorbereiden
 - Vijf zinnen ontleden
 - Samenvatting van 2 A4-tjes leren,
6 staartdelingen of 1 à 2 kantjes procentsommen
 - Verschillende opdrachten: taal – ontleden – w.o. - rekenen
6. Wat doe je als het huiswerk niet gemaakt is?
Naar het kind:
 - 3 keer per jaar toegestaan, daarna extra taalwerk
 - Vragen naar de reden. Eerste keer, volgende dag meenemen
Tweede keer, na schooltijd maken
 - Na schooltijd het werk in de klas laten maken.

- Geen sancties. Op zelfstandigheid wijzen + v.o.-niveau.

Naar de ouders:

- Wederzijdse informatie en handtekening ouders en leerkracht in de agenda
- Na herhaling ouders berichten of ze willen toezien op..
- Op de gespreksavonden bespreken.
- Idem.

7. Waarom geef je huiswerk?

- Gewenning huiswerk `denken aan`; extra oefening; voorbereiding op het voortgezet onderwijs
- Voorbereiding op het voortgezet onderwijs en extra oefening
- Huiswerkhouding stimuleren en extra tijd voor oefening geven.
- Kinderen moeten zelfstandig iets verwerken en plannen.

8. Is huiswerk zinvol?

- Ja, oud-leerlingen geven aan het als zinvol te hebben ervaren
- Leren thuis in een rustige omgeving soms gemakkelijker en het geeft extra oefenmomenten
- Als voorbereiding op wat ze in het VO moeten doen zeker. Op school ontbreekt vaak de tijd om extra te oefenen. Kinderen vinden het vaak prettiger om thuis leerwerk te doen. En op school ontbreekt de tijd om werkstukken uit te werken.
- Ja, zie vraag 7.

9. Wat verwacht je van ouders?

Algemene verwachtingen.

- 3 keer: dat zij zorgen voor goede omstandigheden waaronder het huiswerk gemaakt wordt
- 1 keer: dat zij zich niet te veel met het huiswerk maken bemoeien

- 4 keer: dat zij een positieve houding uitstralen ten aanzien van het huiswerk.

Verwachtingen voordat het kind begint:

- 2 keer: dat zij het kind aansporen er mee te beginnen
- 4 keer: dat zij de verantwoordelijkheid over het wel/niet maken van huiswerk aan het kind overlaten
- 1 keer; dat zij wekelijks samen de opdrachten in de schoolagenda nalopen

Verwachtingen tijdens het maken van het huiswerk:

- 1 keer: dat zij toezicht houden bij het maken van huiswerk
- 2 keer: dat zij uitleg geven wanneer iets niet begrepen is
- 2 keer: dat zij het kind overhoren

Verwachtingen na het maken van het huiswerk:

- 1 keer: dat zij fouten aanstrepen en laten verbeteren
- 4 keer: controleren of het werk gemaakt is
- 2 keer: de leerkracht informeren bij belangrijke problemen.

10. Weten de ouders wat jij verwacht m.b.t. het huiswerk?

- Niet zo expliciet als hierboven beschreven
- Nee eigenlijk niet
- Op de informatieavond aan het begin van het schooljaar wordt hierover gesproken.
- Ja.

Differentiatie

11. Krijgt ieder kind hetzelfde huiswerk?

- Ja, alleen leerlingen met een individuele leerlijn krijgen een aanpassing
- In grote lijnen wel, nu het schooladvies bekend is wel differentiëring
- Wat leerwerk betreft wel. Rekenen is gedifferentieerd in wat en soms in hoeveelheid
- Ja.

Zo ja, waarom wel? Zo nee, waarom niet?

- Ze kunnen de opdrachten opzoeken; je verwacht van betere leerlingen betere resultaten
- Ja, spellingwoorden leren. Voor goede spellers geen -, voor zwakke spellers veel werk. Daarin zit differentiatie. Ontleden, voor iedereen maar sommige kinderen op een ander, eenvoudiger niveau. Woordenschat wel gedifferentieerd
- Het leerwerk betreft stof van de behandelde lessen waar een toets over gegeven wordt, dus voor allemaal. Soms is het regelmatig omgaan met huiswerk en het gebruiken van de agenda het doel en dan is de leerstof gelijk. Wil je problemen aanpakken dan is het verschillend.

12. Voor wie is deze taak?

Uitleg geven wanneer het kind de opdracht niet begrepen heeft

- 4 keer leerkracht.

Zelfstandig leren werken

- 4 keer ouders en leerkracht bij: Een kind zelfstandig leren werken
Het nakijken en verbeteren van het huiswerk
- 3 keer leerkracht en
1 keer ouders en leerkracht bij: Het nakijken en verbeteren van het huiswerk.

13. Op welke manieren geef je feedback over het huiswerk?

- Altijd nabespreking in de klas
- Bespreken, (samen) nakijken, controleren
- Toetsen worden nabesproken. Afhankelijk van de taak wordt het of klassikaal nabesproken of apart met een groepje of leerling.
- Gezamenlijk nakijken/noteren of ze het gemaakt hebben.

1. De vragenlijst is ingevuld door 4 leerkrachten van groep 7 werkzaam op 4 verschillende basisscholen.

2. Hoe vaak per week huiswerk?
 - 2 maal 1 à 2 keer per week
 - 1 keer per week
 - Ongeveer 1 keer per week.
3. Zijn er vaste dagen waarop er huiswerk gegeven wordt?
 - Woensdag en donderdag
 - Tweemaal donderdag
 - Nee.
4. Hoeveel tijd per week besteedt een leerling aan het huiswerk?
 - 15 minuten per week
 - 25 minuten per week
 - twee maal 20 minuten per week
5. Omschrijf een doorsnee opdracht.
 - Engelse woordjes leren en toets samenvatting doorlezen
 - Topo leren 1 keer per 2 weken
Reken/taalblad maken elke week
1 keer per maand wereldoriëntatie
 - Van 7603 stenen worden er 2576 weggebracht. Er blijven er nog
liggen.
 - Topografie Europa/wereld
 - Engels S.O.
 - Aardrijkskunde samenvatting
 - Krant opdracht.
6. Wat doe je als het huiswerk niet gemaakt is?
Naar het kind:
 - Iedereen leert Engels dus dit komt niet voor
 - Rekenen/taal: 3 keer een kruisje dan een extra blad
 - 3 keer niet gemaakt is extra huiswerk

- Melden dat ik het noteer+ vragen waarom het niet gelukt is

Naar de ouders:

- Tijdens 10 minuten gesprek bespreken
- Aangeven in oudergesprek
- Als het regelmatig vergeten wordt bespreken.

Waarom huiswerk?

7. Waarom geef je huiswerk?

- Om er samen met de ouders over te kunnen praten
- Voorbereiding middelbaar onderwijs
- Voorbereiding op de middelbare school; aanvulling op het reken- en taalonderwijs
- Leren leren, ondersteuning van een topo-toets, ter voorbereiding op een toets.

8. Is huiswerk zinvol?

- Ja. Zeker i.v.m. het toetsen. De kinderen willen graag wat oefenen. Geeft vertrouwen.
- Ja zeker, agenda leren hanteren
- Ja
- Ja, maar met mate.

Waarom wel/niet?

-
- De kinderen zijn zelf verantwoordelijk voor de planning en het resultaat
- Ter voorbereiding op..... ; agenda invullen, lezen en plannen.

9. Wat verwacht je van ouders?

Algemene verwachtingen.

- 3 keer: dat zij zorgen voor goede omstandigheden waaronder het huiswerk gemaakt wordt
- 3 keer; dat zij een positieve houding uitstralen ten aanzien van het huiswerk.

Verwachtingen voordat het kind begint:

- 1 keer: dat zij het kind aansporen er mee te beginnen
- 2 keer: dat zij de verantwoordelijkheid over het wel/niet maken van huiswerk aan het kind overlaten
- 1 keer: dat zij wekelijks samen de opdrachten in de schoolagenda nalopen.

Verwachtingen tijdens het maken van het huiswerk.

- 4 keer: dat zij uitleg geven wanneer iets niet begrepen is
- 1 keer: dat zij het kind overhoren.

Verwachtingen na het maken van het huiswerk.

- 2 keer: dat zij het huiswerk samen met het kind verbeteren
- 1 keer: controleren of het werk gemaakt is
- 1 keer: reacties noteren bij het huiswerk
- 2 keer: de leerkracht informeren wanneer er belangrijke problemen zijn.

10. Weten de ouders wat jij van ze verwacht m.b.t. het huiswerk?

- Tijdens de informatieavond hebben we verteld dat ze mogen helpen, belangstelling tonen en komen bij eventuele problemen
- Ja, dat geven we aan op de jaarlijkse informatieavond
- Het huiswerk is herhalingsstof.
- Ja.

Differentiatie

11. Krijgt ieder kind hetzelfde huiswerk?

- Ja en nee
- Ja
- Algemeen huiswerk wel.
- Ja, t.a.v. Engels en toets geschiedenis.

Zo ja, waarom wel? Zo nee, waarom niet?

- Kinderen met een achterstand krijgen ander werk. De rest krijgt hetzelfde
- Het doel van huiswerk maken heeft betrekking op het zelf leren plannen en maken en ligt niet zozeer op de moeilijkheid
- Differentiatie in geval van individueel meegegeven werk. Bijv. extra oefenbladen breuken of spelling.
- Er zijn kinderen die zelf om huiswerk vragen. Die de leerstof willen oefenen. Nieuw werk krijgen ze als het oude werk is ingeleverd.

12. Voor wie is deze taak?

Uitleg geven wanneer het kind de opdracht niet begrepen heeft

- 3 keer leerkracht
1 keer ouders en leerkracht.

Een kind zelfstandig leren werken

- 2 keer leerkracht
2 keer ouders en leerkracht.

Het nakijken en verbeteren van het huiswerk

- 2 keer ouders en leerkracht
2 keer leerkracht.

13. Op welke manieren geef je feedback over het huiswerk?

- Vragen of ze het moeilijk vonden, hoe ze huiswerk leren, tips geven hoe je het best kunt leren
- We geven complimenten als het huiswerk gedaan is. We bespreken de opdrachten en vragen hoe de leerlingen het huiswerk maken
- Bespreken van het gemaakte: beoordeling/toetsing = beoordeling.
- Leerwerk: toetsing. Maakwerk: bespreken met de leerling.

1. De enquête is ingevuld door 4 leerkrachten van groep 6 werkzaam op 4 verschillende scholen.

2. Hoe vaak per week geef je huiswerk?
 - 3 maal 1 keer per week
 - 0 keer (incidenteel)
3. Zijn er vaste dagen waarop er huiswerk gegeven wordt?
 - Donderdag
 - Nee
 - Donderdag, vrijdag.
 - Maandag.
4. Hoeveel tijd per week besteedt een leerling aan het huiswerk?
 - 15 tot 20 minuten per week
 - ?
 - ?
 - 30 minuten per week.
5. Omschrijf een doorsnee opdracht.
 - Topografie: 10 à 15 steden per provincie
Biologie/Aardrijkskunde/Geschiedenis: leesstuk + vragen
 - Topo leren; voor een toets ak-gs-bio iets meenemen
 - Dicteewoorden: leer de 20 woorden van deze week, of een verkeersopdracht of leer voor een bepaalde datum deze topo-toets.
 - Topo leren, woordjes Engels/Nederlands leren, werkstuk maken, samenvatting leren.
6. Wat doe je als het huiswerk niet gemaakt is?

Naar het kind:

 - Krijgt een herkansing, eventueel oefenen na schooltijd
 - Even aanspreken
 - Vraag naar het waarom en bedenk ter plekke boos worden of na school.
 - Wordt afgetekend op de lijst. Van invloed op het rapportcijfer.

Naar de ouders:

- Tweemaal bespreken tijdens het 10 minuten gesprek, eventueel eerder
- Zij zien het behaalde cijfer
- Op oudergesprek; of als ik de ouders zie; of bij zorgelijke zaken bel ik op voor een afspraak.

7. Waarom geef je huiswerk?

- Toetsing, leren plannen, agenda leren hanteren, voorbereiding/gewenning m.b.t. het voortgezet onderwijs
- Om te leren
- Om kinderen voor te bereiden op de middelbare school, dat ze leren om huiswerk te maken. Je hebt op school niet genoeg tijd om het geleerde te laten inslijpen en met thuis oefenen lukt het hopelijk beter.
- Zelfstandigheid bevorderen, leren `leren`, leren plannen, voorbereiden op het voortgezet onderwijs.

8. Is huiswerk zinvol?

- 3 keer ja
- Ik hoop het, daar ga ik maar vanuit.

Zo ja, waarom wel? Zo nee, waarom niet?

- Kinderen leren studeren, leren plannen, leren het huiswerk te verdelen over de dagen van de week
- Goede voorbereiding op het voortgezet onderwijs. Leren is hun eigen verantwoordelijkheid
- Omdat het oefenen van bijv. de tafels echt iedere dag geoefend moet worden. Dan bekijft het beter. Zo nee, dan kun je er beter mee stoppen.

Verwachtingen naar ouders.

9. Wat verwacht je van ouders?

Algemene verwachtingen.

- 3 keer: dat zij zorgen voor goede omstandigheden waaronder het huiswerk gemaakt wordt

- 4 keer: dat zij een positieve houding uitstralen ten aanzien van het huiswerk.

Verwachtingen voordat het kind begint.

- 2 keer: dat zij het kind aansporen er mee te beginnen
- 2 keer: dat zij de verantwoordelijkheid om aan het huiswerk te beginnen aan het kind overlaten
- 2 keer: dat zij wekelijks samen de opdrachten in de schoolagenda nalopen.

Verwachtingen tijdens het maken van het huiswerk.

- 2 keer: dat zij toezicht houden bij het maken van het huiswerk
- 3 keer: dat zij uitleg geven wanneer iets niet begrepen is
- 2 keer: dat zij het kind overhoren.

Verwachtingen na het maken van het huiswerk.

- 2 keer: controleren of het werk gemaakt is
- 4 keer: de leerkracht informeren wanneer er belangrijke problemen zijn.

10. Weten de ouders wat jij van ze verwacht m.b.t. het huiswerk?

- 3 keer: tijdens de informatieavond van de groepen aan het begin van het jaar wordt er informatie over het huiswerk gegeven
- Daar ga ik wel van uit.
- Ik weet dat niet precies; ik ga er vanuit dat als er iets onduidelijks is zij mij dat gewoon vragen. Meestal gebeurt dat ook.

Differentiatie

11. Krijgt ieder kind hetzelfde huiswerk?

- Ja, wat betreft wereldoriëntatie wel. Nee, soms krijgen zwakke leerlingen of leerlingen die langdurig ziek zijn aangepaste leerstof mee
- Ja, maar sommige leerlingen krijgen extra oefenstof

- Niet altijd. Sommige kinderen krijgen bijv. extra sommetjes mee om in te oefenen en anderen weer een taalblad.
- Bijna. Soms extra werk als het kind het vraagt of er moeite mee heeft.

12. Voor wie is deze taak?

Uitleg geven wanneer het kind de opdracht niet begrepen heeft

- 2 keer leerkracht
- 2 keer leerkracht en ouder.

Een kind zelfstandig laten werken

- 2 keer leerkracht
- 2 keer leerkracht en ouder.

Het nakijken en verbeteren van het huiswerk

- 4 keer leerkracht.

13. Op welke manieren geef je feedback over het huiswerk?

- Het huiswerk wordt vooraf en naderhand besproken.
Aanwijzingen worden gegeven hoe te studeren. Dat oefenen we aanvankelijk ook in de klas
- Tweemaal cijfers of woordbeoordeling n.a.v. het leerwerk
- Kijk het na en geef het terug. Kijk het na en bespreek het met het kind, indien nodig. Of kijk het samen met het kind na, na schooltijd en bespreek het.

Bijlage 5 – Semi-gestructureerde interviews met docenten voortgezet onderwijs.

Interview met een docente werkzaam op een Vmbo-p school.

Hoeveel tijd moet een brugklasleerling op uw school wekelijks aan huiswerk besteden?

Huiswerk geven wij niet aan de leerlingen van klas 1 en 2. Alle verwerkingsstof wordt op school gemaakt. De kinderen krijgen een half uur les en gaan daarna een half uur aan het werk. Als zij vragen hebben kunnen zij bij de docent terecht.

1. Vindt U huiswerk op de basisschool nuttig?

Ja, maar er moet naar het kind gekeken worden en naar het type vervolgonderwijs waar die leerling naar toe gaat. Sommige kinderen, waaronder mijn eigen zoon, zouden veel meer huiswerk moeten krijgen. Maar anderen juist niet. Het type leerlingen waar ik mee werk is juist door dat huiswerk enorm gefrustreerd geraakt en heeft een zeer negatief beeld van zichzelf gekregen: `Ik kan dat toch niet!` Er moet op de basisschool meer gedifferentieerd worden en de nadruk moet op het zelfstandig verwerken liggen.

2. Ziet U verschillen tussen leerlingen die wel of niet huiswerk hebben gehad op de basisschool?

Ja, maar dan in negatieve zin. De leerlingen die huiswerk hebben gekregen op de basisschool staan er vaak zeer afwijzend tegenover. Zij hebben er slechte ervaringen mee en het heeft hun zelfbeeld geen goed gedaan.

Interview met een docente werkzaam op een Vmbo-tl school.

1. Hoeveel tijd moet een brugklasleerling op uw school wekelijks aan huiswerk besteden?

Ongeveer een uur per dag. Alle brugklasleerlingen kunnen hun huiswerkopdracht na 14.00 uur op onze school maken. Daarvoor krijgen ze twee uur de tijd. Maar vaak zijn ze na een uur echt wel klaar.

2. Vindt U huiswerk op de basisschool nuttig?

Ja, maar het gaat niet om de leerstof. De leerlingen moeten leren plannen en taakgericht zijn. Ze moeten het opgegeven werk in hun agenda noteren en weten wat er van ze verwacht wordt.

3. Ziet U verschillen tussen leerlingen die wel of niet huiswerk hebben gehad op de basisschool?

Ja, leerlingen die huiswerk gewend zijn gaan onmiddellijk aan de slag. Zij weten wat er van ze verwacht wordt. Daardoor hebben ze er minder tijd voor nodig en zijn veel eerder klaar. Zij kunnen efficiënter werken. Leerlingen die nog nooit huiswerk hebben gehad moet je echt op weg helpen. Samen de agenda bekijken bijvoorbeeld. En alvast vooruit plannen.

Interview met een docente werkzaam op een Havo.

1. Hoeveel tijd moet een brugklasleerling op uw school wekelijks aan huiswerk besteden?

Ongeveer 7 à 8 uur per week: ruim anderhalf uur per schooldag.

2. Vindt U huiswerk op de basisschool nuttig?

Ja, het is heel belangrijk dat ze leren plannen. Maar wanneer de leerlingen bij ons op school komen en op hun niveau les krijgen schrikken ze toch van de hoeveelheid. Ze verliezen zich vaak in de details en kunnen geen prioriteiten stellen.

3. Ziet U verschillen tussen leerlingen die wel of niet huiswerk hebben gehad op de basisschool?

Ja, tot de herfstvakantie zie je die verschillen. Sommige leerlingen schrikken in het begin enorm van de hoeveelheid. Maar na zo'n acht weken is het type leerling bepalend. Een kind dat geen huiswerk gewend is kan het verrassend snel oppikken en het als een uitdaging zien.

Interview met een docente werkzaam op een Gymnasium.

1. Hoeveel tijd moet een brugklasleerling op uw school wekelijks een huiswerk besteden?

Dat is minimaal 6 uur per week maar meestal langer. Per werkdag is dat al gauw anderhalf uur. Alhoewel onze leerlingen vrij snel kunnen leren.

2. Vindt U huiswerk op de basisschool nuttig?

Ja, maar de inhoud is minder belangrijk. Het gaat om het leren plannen en het zelf verantwoordelijk zijn. Ze moeten leren zelf structuur aan te brengen en aan hun eigen spullen te denken.

3. Ziet U verschillen tussen leerlingen die wel of niet huiswerk hebben gehad op de basisschool?

Ja, je ziet verschillen. Toch wel maar het kan ook aan het kind liggen. Sommigen fladderen door de week en zijn enorm chaotisch. Ze hebben vaak hun boeken en schriften niet bij zich en hebben geen verantwoordelijkheidsgevoel. Dat moeten wij ze bij brengen.

Bijlage 6.

Vragen aan de leerlingen.

1. Waarom denk jij dat ik huiswerk geef?

- 8 keer: Om nog meer te leren
- 6 keer: Om te oefenen voor de middelbare school
- 4 keer: Je leert plannen
- 1 keer: - Je leert ook thuis te leren
 - Je leert buiten school ook wat
 - Omdat je later weet wat je moet doen
 - Omdat je het volgend jaar ook krijgt
 - Wennen aan huiswerk
 - Omdat je extra oefent
 - Op school te weinig tijd

2. Vind jij huiswerk op de basisschool zinvol? Waarom wel/ niet?

- 7 keer: Voorbereiden op de middelbare school
- 5 keer: Nee, want je leert al genoeg op school
- 4 keer: Dan weet ik volgend jaar hoe het moet
- 1 keer: - Wel handig, maar het mag wel iets minder
 - Anders is het verschil zo groot
 - Misschien is het zinvoller op de middelbare school
 - Thuis kun je extra oefenen
 - Ja, want je leert er wat van
 - Zinvol maar we krijgen iets te veel
 - Proefwerk zinvol maar maakwerk niet. Doe je op school al.
 - Maakwerk niet, doe je op school al
 - Een beetje. Maar school zou vééél leuker zijn zonder huiswerk
 - Ja, maar mag het iets minder?

Bijlage 7

Reflectieverslag n.a.v. het huiswerkexperiment.

Week 1: Het geven van `open` huiswerkopdrachten.

Deze week heb ik ervaren hoe moeilijk het is om 4 (!) open huiswerkopdrachten te geven. Na lang nadenken heb ik ze gevonden:

- Een betoog schrijven. Dit is een stelopdracht uit het taalboek. Maar de leerlingen mogen zelf een onderwerp kiezen. Waar zijn zij voor of tegen?
- Een e-mail in het Engels schrijven. Vertellen over zichzelf, hun hobby's en het huis waarin zij wonen (een opdracht uit het Engelse werkboek).
- Een Engelse woordzoeker maken over hobby's. Er moeten minstens 15 hobby's genoemd worden
- Een spiekbriefje over twee biologiehoofdstukken maken. Dat mag gebruikt worden bij het proefwerk.

Het is me dus gelukt! Maar ik zie mij dit niet iedere week doen en het is bijna onmogelijk om uitsluitend open opdrachten te geven.

De correctie maakte mij een stuk vrolijker. Vooral de betogen waren leuk om te lezen en van een hoog niveau. Wat opviel was dat een zeer goede leerling zich er van af had gemaakt: Er ontbrak een inleiding en het was enkel een opsomming van argumenten.

Twee van de zesentwintig leerlingen zijn in gebreke gebleven en hebben hun huiswerk niet ingeleverd.

Conclusie:

Ik vind het absoluut een goede manier van differentiëren. Het huiswerk is op deze manier niet enkel beperkt tot het inoefenen van de leerstof die in de klas al behandeld is. Ook krijgt de leerling op deze manier meer ruimte voor een eigen inbreng. Maar drie huiswerktaken op deze manier in één week vind ik iets te veel van het goede!

Week 2: Het geven van huiswerk met een tijdslimiet.

Het bedenken van de opdrachten was deze week een stuk gemakkelijker. Wel moest ik er aandenken dat ik de leerlingen vooral kwantitatief voldoende stof aanbood.

Het huiswerk bestond hier uit:

- Cijfersommen
- Bladen werkwoordspelling
- Zinsontleden (het lijdend voorwerp zoeken)

En een proefwerk Engels wat voor iedere leerling gelijk was.

Dit keer was het nakijken echt een opdracht. Er waren leerlingen bij die heel veel productie hadden geleverd. Daardoor was de correctie en het nabespreken voor mij een gigantisch karwei. Twee leerlingen hadden v.w.b. het ontleden zelf de definities opgezocht van een meewerkend voorwerp en een bijwoordelijke bepaling. Die stof was in de klas nog niet behandeld. Blijkbaar een uitdaging voor dit tweetal!

Wat opviel was dat iedereen kwaliteit leverde. Geen enkele leerling had zich ervan af gemaakt. Ook was er niemand die opvallend weinig gemaakt had. Wel hadden weer 2 leerlingen het huiswerk niet gemaakt (dezelfde als de vorige keer).

Conclusie:

Het is een manier van differentiëren. Maar wanneer een leerling binnen 20 minuten 10 bladen zinsontleden maakt kun je wel stellen dat dit werk voor deze leerling te eenvoudig is geweest. Af en toe een tijdslimiet instellen is een idee wanneer het vooral om inoefenen gaat. Maar het nakijken is voor de leerkracht weinig uitdagend!

Week 3: Het geven van huiswerk volgens het BHV-model.

Ook dit keer is de voorbereiding niet gemakkelijk. Drie huiswerktaken vinden waarbij op drie verschillende niveaus gewerkt moet worden is niet eenvoudig. Nu is het wel zo dat ik geloof dat dit in de toekomst eenvoudiger gaat worden. Steeds

meer methodes gaan voor deze aanpak kiezen. Zo biedt de vernieuwde versie van onze rekenmethode 1, 2 en 3 sterren stof aan waarbij één ster staat voor herhaling, de 2 voor de basisstof en de 3 sterren voor verrijking.

Ook onze taalmethode werkt met remediëring- en verrijkingsstof.

Daarom kregen de leerlingen deze week als huiswerk

- een rekentaak (een 1, 2 of 3 sterren)
- spellingwerkbladen (herhaling-, basis- of verrijkingsstof)
- woordenschatoefeningen (herhaling-, basis- of verrijkingsstof).

Het proefwerk Topografie Australië en Nieuw-Zeeland is voor alle leerlingen gelijk (m.u.v. de dyslectische leerling die de plaatsen niet hoeft te schrijven).

Wat opviel was dat er geen grote verschillen in tijdsinspanning waren. Moeilijker werk betekende niet direct dat een leerling er veel langer mee bezig was.

De correctie was prettig vanwege de afwisseling: niet 26 dezelfde taken nakijken. Ook bleek dat de leerlingen serieus werk hadden geleverd.

Conclusie:

Een goede manier van differentiëren maar niet eenvoudig uit te voeren kost moeite om leerstof op 3 niveaus te vinden. Ik beschik op school over te. Het weinig methodes die volgens het BHV-model werken.

Week 4: Het geven van huiswerk als onderdeel van een weektaak.

Een weektaak maak ik iedere week voor de 13 begaafde leerlingen uit mijn groep. Dit keer deed ik het voor alle leerlingen. Zowel schoolse taken als huiswerkopdrachten maakten onderdeel uit van de weektaak.

De voorbereiding viel mee. Voor wat betreft de leerstof moest ik op zoek naar vooral oefenstof. Dat was geen probleem. Er is genoeg voor handen: werkwoordspelling, woord benoemen, extra rekenbladen en een computeropdracht wereldoriëntatie. En natuurlijk de gewone reken- en taaltaken uit de methode. Wel moest ik het goed ordenen, organiseren en duidelijk maken naar de leerlingen toe.

Maar na die voorbereiding liep het als een trein: Voor een aantal leerlingen was dit een reden om extra hard te werken. Er heerste deze week dan ook een goede werksfeer binnen de klas. Wat zeker opmerkelijk is nu alle leerlingen opgegeven zijn voor het voortgezet onderwijs en we in de periode voor kamp en musical zitten. Daarom heb ik deze week als heel prettig ervaren en ik geloof dat deze aanpak uitermate geschikt is voor deze periode waarin het niet gemakkelijk is de leerlingen te motiveren. Ze waren vaak zelfstandig aan het werk en konden zelf hun eigen plan trekken. Wel blijft deze aanpak moeilijk voor leerlingen met een werkhoudingprobleem. Zij worden naar mijn gevoel nog eens extra benadeeld. Maar misschien komen zij in aanmerking voor

Week 5: Differentiatie in de mate van begeleiding.

Na twee keer hun huiswerktaken niet gemaakt te hebben heb ik besloten twee leerlingen extra begeleiding te geven en niet te kiezen voor het laten maken na schooltijd. In een gesprek met beide leerlingen apart gaven zij aan dat zij het moeilijk vonden hun huiswerk thuis te doen. Als reden werd door de ene leerling de onrust thuis genoemd. Hij wilde daarom het werk liever op school doen en kwam zelf met de oplossing aan: tijdens de bridgeles op vrijdagmiddag wilde hij op een rustige plek in de school zijn huiswerk maken. Drie kwartier zou hij met het werk bezig zijn en van zichzelf mocht hij het laatste kwartier dan tekenen. Met dit plan ging ik natuurlijk onmiddellijk akkoord, blij, dat hij zelf met een voorstel kwam! Samen hebben we een plan van aanpak gemaakt (Berenaanpak Meichenbaum: Wat, hoe, hoeveel tijd?).

Inmiddels heeft deze leerling twee keer op deze wijze gewerkt. En inderdaad is het huiswerk voor het grootste deel gemaakt. De leerling komt enthousiast het gemaakte werk brengen en er lijkt een last van zijn schouders te zijn gevallen.

Leerling 2 is een goede leerling die op school haar werk altijd ruim op tijd af heeft. Zij heeft moeite met het noteren van het huiswerk, het mee naar huis nemen van haar spullen, het maken en het dan op tijd weer in leveren. Zij kwam met het voorstel een deel van het huiswerk op school te doen zodra zij haar werk af had (huiswerk als onderdeel van de weektaak). Aan het eind van de week zouden we dan samen kijken wat nog thuis gedaan moest worden. Dat zou ze onder toezicht in haar agenda schrijven en in haar tas stoppen. Thuis heeft haar moeder besloten haar agenda wekelijks te controleren en daar haar handtekening voor gezien te zetten.

Inmiddels hebben we een week op deze manier gewerkt en heeft ook deze leerling haar werk dit keer gemaakt.

Hoe ervaar ik deze manier van werken? Nu, het kost even tijd om met een leerling te praten en tot een plan van aanpak te komen. Daar moet je echt de tijd voor nemen. Maar het huiswerk na schooltijd laten maken past ook niet bij mij. Een vergadering of een afspraak na schooltijd met een ouder zorgt dat ik dan te weinig aandacht voor die leerling heb. Maar of ik zo gemakkelijk de huiswerkproblemen van deze leerlingen op kan lossen betwijfel ik!

Bijlage 8

Bloemendaal, maart 2010.

Aan de Leerlingen van groep 8.

Beste Leerlingen (en Ouders),

De komende vijf weken zullen de huiswerkopdrachten er iets anders uitzien dan jullie gewend waren. Dat doe ik omdat ik een studie volg en een onderzoek doe naar huiswerk op scholen.

Wat verwacht ik van jullie?

- dat jullie het natuurlijk zo goed mogelijk maken en leren
- dat jullie je mening geven over de huiswerkopdrachten in een cijfer uitgedrukt van 1 t/m 9 en dat onder jullie werk vermelden
- dat jullie aangeven hoelang je met het huiswerk bezig bent geweest en dat ook onder het werk schrijven.

Alvast hartelijk dank voor jullie medewerking!

Juf Ria van der Scheer

Bijlage 9

Driehuis, maart 2010.

Aan de Ouders van Groep 8.

Beste Ouders,

Voor mijn studie Master Special Educational Needs doe ik onderzoek naar het huiswerkbeleid op basisscholen.

Graag zou ik uw mening over huiswerk willen weten en wat uw hulp daarbij is. Het invullen van de vragen zal ongeveer 15 minuten duren.

Nadrukkelijk wil ik melden dat ik dit onderzoek op persoonlijke titel doe en dit geen enkele consequentie voor het huiswerkbeleid op school hoeft te hebben.

Het ingevulde enquêteformulier ontvang ik graag voor maart retour.

Alvast mijn hartelijke dank!

Ria van der Scheer

Bijlage 10

Driehuis, maart 2010.

Aan de Leerkrachten van Groep 6, 7 en 8.

Beste Collega's,

Voor mijn Master Special Educational Needs doe ik onderzoek naar het huiswerkbeleid op basisscholen.

Middels een enquête zou ik je mening willen horen over huiswerk en de rol van de ouders daarbij. Het invullen van de vragen zal ongeveer 15 minuten duren.

Graag ontvang ik het ingevulde formulier voor maart retour.

Alvast mijn hartelijke dank,

Ria van der Scheer

Bijlage 11

Enquête over Huiswerk voor Leerkrachten.

Algemeen

1. In welke groep geef je les?
2. Hoe vaak per week geef je huiswerk? keer
3. Heb je hiervoor vaste dagen?
Zo ja, welke?
.....
4. Hoe lang werkt de gemiddelde leerling aan het huiswerk?
Ongeveer minuten per week.
5. Omschrijf een doorsnee opdracht.
.....
.....
.....
6. Wat doe je indien het huiswerk niet gemaakt is?
Naar het kind?
.....
Naar de ouders?.....

Waarom huiswerk?

7. Waarom geef je huiswerk?
.....
.....
.....
8. Is huiswerk zinvol?
.....
.....
.....

Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
.....
.....

Verwachtingen naar ouders.

9. Wat verwacht je van ouders?

Algemene verwachtingen:

- 0 dat zij zorgen voor goede omstandigheden waaronder het huiswerk gemaakt wordt
- 0 dat zij zich niet te veel met het huiswerk maken bemoeien
- 0 dat zij een positieve houding uitstralen ten aanzien van het huiswerk.

Verwachtingen voordat het kind met huiswerk begint:

- 0 dat zij het kind aansporen er mee te beginnen
- 0 dat zij de verantwoordelijkheid over het wel/niet maken van huiswerk aan het kind overlaten
- 0 dat zij wekelijks samen de opdrachten in de schoolagenda nalopen.

Verwachtingen tijdens het maken van het huiswerk:

- 0 dat zij toezicht houden bij het maken van het huiswerk
- 0 dat zij uitleg geven wanneer iets niet begrepen is
- 0 dat zij het kind overhoren
- 0 dat zij extra oefeningen geven als iets niet begrepen is.

Verwachtingen na het maken van het huiswerk:

- 0 dat zij fouten aanstrepen en laten verbeteren
- 0 het huiswerk samen met het kind verbeteren
- 0 controleren of het werk gemaakt is
- 0 reacties noteren bij het huiswerk
- 0 de leerkracht informeren wanneer er belangrijke problemen zijn
- 0 een slordig werk laten overschrijven.

10. Weten de ouders wat jij van ze verwacht m.b.t. het huiswerk?

.....
.....
.....

Differentiatie.

11. Krijgt ieder kind hetzelfde huiswerk?

.....
.....
.....

Zo ja, waarom wel? Zo nee, waarom niet?

.....
.....
.....

12. Voor wie is deze taak?

- Uitleg geven wanneer het kind de opdracht niet begrepen heeft
- Een kind zelfstandig leren werken
- Het nakijken en verbeteren van het huiswerk

(Noteer een **O** voor ouders, **L** voor leerkracht, **OL** voor leerkrachten en ouders samen).

13. Op welke manieren geef je feedback over het huiswerk?

.....
.....

Hartelijk dank voor je medewerking!

Bijlage 12

Enquête over Huiswerk voor Ouders.

1. Waarom denkt U dat de leerkracht van uw kind huiswerk geeft?

.....
.....
.....

Vindt U huiswerk zinvol? Waarom wel/waarom niet?

.....
.....
.....

2. Hoe verloopt het huiswerk maken bij U thuis?

Waar?

- ☐ eigen kamer
☐ woonkamer
☐ keuken
☐ naschoolse opvang
☐ andere.....

Wanneer?

- ☐ een vast moment
☐ onmiddellijk na school
☐ eerst spelen, sporten of tv kijken
☐ wisselend

Welke begeleiding geeft U als ouder?

- Voor het kind begint:

.....
.....
.....

- Tijdens het maken van huiswerk:

.....
.....
.....

- Na het maken van het huiswerk:

.....
.....
.....

3. Wat denkt U dat de leerkracht van U als ouder aan huiswerkbegeleiding verwacht? (Meerdere antwoorden mogelijk).

- ☐ dat U goede omstandigheden aanbiedt waaronder het huiswerk gemaakt kan worden
- ☐ dat U zich niet te veel bemoeit met het huiswerk
- ☐ dat U een positieve houding uitstraalt ten aanzien van het huiswerk
- ☐ dat U het kind aanspoort om te beginnen
- ☐ dat U de verantwoordelijkheid over het al dan niet maken aan het kind overlaat
- ☐ dat U de opdrachten in de agenda naloopt
- ☐ dat U toezicht houdt bij het maken van huiswerk
- ☐ dat U uitleg geeft als uw kind iets niet begrijpt
- ☐ dat U uw kind overhoort
- ☐ dat U extra oefeningen geeft als de leerstof niet begrepen wordt
- ☐ dat U de fouten aanstreept en laat verbeteren
- ☐ dat U reacties noteert bij het huiswerk
- ☐ dat U belangrijke problemen zo snel mogelijk signaleert en bespreekt met de leerkracht
- ☐ dat U een slordig werkje laat overschrijven
- ☐ dat U uw kind naar huiswerkbegeleiding laat gaan

4. Wat is volgens U `eerlijk` huiswerk?

- ☐ alle kinderen hetzelfde huiswerk
- ☐ alle kinderen een gelijkwaardige inspanning met een haalbare opdracht die verschillend kan zijn van kind tot kind
- ☐ kinderen met problemen meer huiswerk.

5. Voor wie is deze taak?

- a. Uitleg geven indien het kind de opdracht niet begrepen heeft.
- b. Het verbeteren van het huiswerk
- c. Een kind zelfstandig laten werken.

Noteer een **O** voor ouder, **L** voor leerkracht, **OL** voor ouder en leerkracht samen.

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Bijlage 13

Vragen aan Docenten Voortgezet Onderwijs.

1. Aan welk type voortgezet onderwijs geeft U les?
2. Hoeveel huiswerk heeft een brugklasleerling van dit schooltype gemiddeld per week?
3. Vindt U het belangrijk dat een kind huiswerk krijgt op de basisschool?
4. Merkt U verschillen tussen leerlingen die wel of niet ervaring hebben opgedaan met huiswerk?